नेपाल सरकार
सिंचाइ मन्त्रालय

सिंचाइ विभाग

र

कन्काई जल उपभोक्ता संस्था

विचको

सिंचाइ व्यवस्थापन

हस्तान्तरण सम्झौता-पत्र

२०६६

नेपाल सरकार

सिंचाइ मन्त्रालय

सिंचाइ विभाग

र

कन्काइ जल उपभोक्ता संस्था

बिचको

सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण सम्झौता-पत्र

२०६६

सम्झौता-पत्र

जलस्रोत

सम्झौता-पत्र

जलस्रोत ऐन, २०४९ को दफा ११, सिंचाइ नियमावली, २०५६, सिंचाइ नीति, २०६०, जलस्रोत नियमावली, २०५० तथा जलस्रोत रणनीति, २०५९ र राष्ट्रिय जल योजना, २०६२ समेतको उद्देश्य र दिएको अख्तियारीलाई विचार गर्दै,

यस कन्काई सिंचाइ प्रणालीको विकास तथा व्यवस्थापन कार्य अझ बढि प्रभावकारी, समन्यायिक र दिगो रुपमा संचालन गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकारद्वारा संचालनमा रहेको यस कन्काई सिंचाइ प्रणाली जलउपभोक्ता संस्थालाई हस्तान्तरण गर्न तथा बुझिलिनका लागि देहायका सर्तको अधिनमा रही विभाग र संस्था तयार भएको अवस्थालाई समेत मध्यनजर गर्दै,

नेपाल सरकार, सिंचाइ मन्त्रालय, सिंचाइ विभाग (यसपछी "विभाग" भनिएको) र झापा जिल्लामा संचालन भैरहेको कन्काइ सिंचाइ प्रणालीको जल उपभोक्ता संस्था (यसपछि "संस्था" भनिएको) बीचमा तल उल्लेखित साक्षीका रोहवरमा विभाग र संस्थाका बीच यस सम्झौतामा हस्ताक्षर गरी एक/एक प्रति बुझी लियौं दियौं ।

१. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा

क) "विभाग" भन्नाले सिंचाइ विभागलाई जनाउदछ तथा यस शब्दले यस विभाग-अन्तर्गतका सम्बन्धित कार्यालयलाई समेत सम्झिनु पर्दछ ।

ख) "सिंचाइ प्रणाली" भन्नाले कन्काई सिंचाइ प्रणाली, गौडै, झापालाई सम्झिनु पर्दछ ।

ग) "कार्य योजना" भन्नाले "अति आवश्यक संरचना सुधार (ESI) र संस्थागत विकास कार्य सम्पन्न गर्न तयार पारिएको कार्य सुचि सम्झिनु पर्दछ ।

घ) " जल उपभोक्ता संस्था " भन्नाले सिंचाइ प्रणालीका लागि दर्ता भएको जल उपभोक्ता संस्था सम्झिनु पर्दछ ।

ङ) "उपभोक्ता" भन्नाले सिंचाइ प्रणालीबाट सेवा उपभोग गर्ने किसान सम्झनु पर्दछ ।

च) "प्रणाली समन्वय समिति" भन्नाले दफा नं. २ अनुसार गठन भएको समिति सम्झनु पर्दछ ।

छ) "मुल नहर" भन्नाले मुल नहर तथा सो का संरचनाहरु जस्तै HR/CR, Culvet,outlet आदी समेत सम्झिनु पर्दछ।

ज) "अति आवश्यक संरचना सुधार" भन्नाले नहर हस्तान्तरण पश्चात संचालन योग्य बनाउन नगरी नहुने सुधार कार्य भन्ने सम्झिनु पर्दछ ।

झ) "मर्मत संभार" भन्नाले सालवसाली नहर संचालन योग्य बनाउन गर्नु पर्ने नहर तथा संरचनाहरु दुरुस्त राख्ने कार्य सम्झिनु पर्दछ ।

२. सिंचाइ प्रणालीको संक्षिप्त विवरण

एशियाली विकास बैङ्को ऋण सहयोगमा सन् १९७० मा कन्काई सिंचाइ प्रणालीको निमार्ण कार्य प्रारम्भ गरिएको थियो । यसको निर्माण कार्य दुई चरण सम्पन्न गरिएको थियो । ५,००० हेक्टरमा सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउनका निम्ति प्रथम चरण सन् १९७१ बाट शुरु भई सन् १९८१ मा सम्पन्न भएको थियो । ३००० हेक्टर सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउनका लागि सन् १९८१ मा शुरु भएको द्वितीय चरणको कार्य २००० हेक्टर मात्र सीमित भई सन् १९९१ मा सम्पन्न भएको थियो । बाँकी रहन गएको १००० हेक्टर कमाण्ड क्षेत्रमा अझै पनि संरचना निर्माण हुन सकेको छैन । यस प्रणालीको १२६ मीटर चौडाई भएको Diversion Weir भएको एउटा

हेडवर्क्स र गेगर बालुवा (Sediment) नहरमा प्रवेश नहोस् भन्नका लागि सेटलिङ बेसिन रहेका छ। मूल नहरको क्षमता १० क्यूमेक र ११.५ कि.मी.सम्म लाईनिङ नहर रहेको छ। यसमा २१ वटा शाखा नहर छन् र जसमध्ये केवल १७ वटा मात्र प्रशाखा तहमा विकास गरिएका छन् र बाँकी ५ वटा शाखाहरुको विकास हुन सकेको छैन। यस प्रणालीमा ५४ वटा उपशाखा र २०६ वटा प्रशाखा नहरहरु रहेका छन्। यसमा १४५ वटा प्रशाखा, २१वटा शाखा र एउटा मुल समिति सहितको जल उपभोक्ता संस्था रहेको छ। कमाण्ड एरिया भित्र सतासीधाम, शिवगंज, पाँचगाछी,महाभारा, धरमपुर, तोपगाछी र बैगुन्धुरा गरी सात वटा गा.वि.सहरु रहेका छन्।

३. प्रणाली समन्वय समितिको गठन (SCC)

यस सम्झौताको बुदा नं. १ को च मा उल्लेखित समिति निम्नानुसार गठन हुनेछ।

३.१ समितिको गठन

१. डिभिजन प्रमुख, पु.सि.वि.डि.न.,१	अध्यक्ष
२. जिल्ला विकास समितिको प्रतिनिधि-	सदस्य
३. जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्रतिनिधि-	सदस्य
४. ज.उ.स. प्रतिनिधि-	सदस्य
५. ज.उ.स. प्रतिनिधि -	सदस्य
६. ज.उ.स. प्रतिनिधि -	सदस्य
७. ज.उ.स. मुल समितिको सचिव-	सदस्य सचिव

३.२ काम कर्तव्य र अधिकार

यस समितिको देहाय बमोजिमको काम कर्तव्य र अधिकार हुनेछ।

(क) कम्पोनेन्ट "डी" को कृषि उत्पादन सम्बन्धी कार्यक्रमको समन्वय गर्ने
(ख) स्विकृत वार्षिक कार्यक्रम र सम्झौता पत्रमा उल्लेख भए अनुसारको ज.उ.स.ले नगद वा श्रम वा जिन्सी बाट पुऱ्याउने योगदानको स्वीकृति।
(ग) संचालन र मर्मत सम्भार वार्षिक कार्य योजनाको स्वीकृति।
(घ) सहमति भए अनुसार कार्य भए नभएको विषयमा सुनिश्चित गर्ने।
(ङ) अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रतिवेदनहरुको स्वीकृति गर्ने।

४. हस्तान्तरण हुने सिंचाइ प्रणाली र कार्य क्षेत्र:

४.१ यो संभौता अन्तर्गत कन्काई सिंचाइ प्रणालीको मूल नहर र हेड वर्क्सको जिम्मा विभागको हुने छ। सो भन्दा तलका शाखा/प्रशाखा नहरहरुको सम्पुर्ण जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ।

४.२ मुल नहर र हेड वर्क्सको मर्मत संभार र संचालनका लागि लाग्ने खर्च विभागले व्यहोर्ने छ। मुल नहर भन्दा तलका सिंचाइका संरचनाहरु शाखा/प्रशाखा नहर र अन्य संरचनाहरुको मर्मत संभार र संचालनका लागि लाग्ने खर्च संस्थाले व्यहोर्ने छ।

४.३ यो सम्झौता अन्तर्गतको सिंचित क्षेत्र ७००० हे. रहने छ। विस्तृत अध्ययन तथा सर्वेक्षण पश्चात यसको सिंचित क्षेत्रफल पुन: यकिन गरि निर्धारण गर्न सकिने छ।

५. सिंचाइ प्रणालीको हस्तान्तरण :

५.१ यस सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणका प्रकृयाहरु

क) सम्पत्तिको लगत (Assets Inventory) र सम्पती व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने ।

ख) सिंचाइ संरचनाको अवस्थाको लेखा जोखा गर्ने ।

ग) मेसिन तथा उपकरणको लगत तयार गर्ने ।

हस्तान्तरण सम्झौता सम्पन्न भए पश्चात सिंचाइ प्रणाली (शाखा र प्रशाखा नहर) मा अति आवश्यक संरचना सुधार (ESI) तथा अन्य कार्य गरिने छ ।

५.२ बुदा नं. ५.१ बमोजिमको कार्य जनसहभागिता मुलक पद्धति अनुसार सहमतिका आधारमा संस्था र सिंचाइ विभागले कार्य संचालन गर्ने छन ।

६. संस्था संचालन कार्यविधि

६.१ संस्था कन्काई सिंचाइ प्रणाली जलउपभोक्ता संस्थाको विधानको अधिनमा रही एउटा स्वनियमित, स्वशासित, स्वचालित, स्वसहयोगी, स्वश्रोत संकलक तथा परिचालक र स्वनियन्त्रित संस्थाको रुपमा संचालन हुनेछ र विभागले संस्थालाई सहयात्रीका रुपमा अंगिकार गर्दै सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणका क्रियाकलापहरु संचालन गरिने छन् ।

६.२ सिंचित क्षेत्र भित्र जग्गा भएका उपभोक्ताहरु मध्ये जग्गा धनी, मोहीयानी लागेको जग्गाको हकमा मोही, करार बमोजिम जग्गा कमाउनेको हकमा जग्गा धनीले तोकेको प्रतिनिधि र सो बाहेक अन्य किसिमका जग्गाहरु खेति प्रयोजनका लागि उपभोग गरी रहेकाको हकमा सम्बन्धीत गा.वि.स. को सिफारिस सहितको यस्तो व्यक्ति संस्थाको साधारण सदस्य रहेन छन् । संस्थाको सदस्यको नामावली अनुसूचि १ बमोजिम हुनेछ र जग्गा धनीले जग्गा बिक्री वितरण गरी आएमा साविकको जग्गा धनीको नाम स्वतः अनुसूचिबाट हट्ने छ र नयाँ जग्गा धनीको नाम रहनेछ ।

६.३ संस्थाको संचालन र सम्पूर्ण कार्यविधि बुदा नं. ६.१ अनुसारको विधानमा निर्धारण भएबमोजिम नै हुनेछ ।

६.४ संस्था आफ्नो क्षेत्र भित्र नहर प्रणालीको संचालन र व्यवस्थापन गर्न गराउन मुल समिति, शाखा समितिहरु र प्रशाखा समितिहरु संस्थाको विधान अनुसार पूर्ण रुपले अधिकार प्राप्त र जिम्मेवार संस्था रहने छ ।

६.५ संस्था पूर्ण रुपले संस्थाको साधारण सभा प्रति जवाफदेही हुने छ र यसले विभिन्न तहका समितिहरु मार्फत उनिहरु विच समन्वयात्मक तरिकाले काम गर्ने छ ।

६.६ संस्था आफ्नो क्षेत्र भित्रको जल उपभोक्ताहरुबाट सेवा शुल्क असुल गर्न पुर्ण जवाफदेही हुनेछ । असुल भएको सेवा शुल्कको रकम सिंचाइ नियमावली २०५६, अनुसूचि ३ अनुसार सम्पुर्ण रकमको १०% नेपाल सरकारको राजश्व कोषमा, ८०% संस्थाको कोषमा र १०% प्रचलित कानुन अनुसार हुने छ ।

६.७ संस्थाले प्रत्येक छ महिनामा आम्दानी खर्चको विवरण तयार पारी सम्वन्धित सिंचाइ कार्यालय मार्फत विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।

६.८ संस्थाको आर्थिक कारोबारको लेखापरिक्षण आर्थिक बर्ष समाप्त भएको ६ महिना भित्र सम्पन्न गरि सो को प्रतिवेदन सिंचाई कार्यालयमा पठाइसक्नु पर्ने छ ।

७. लेखापरिक्षण र सार्वजनिक प्रकाशन:

महा-निर्देशक

७.१ संस्थाले लेखापरिक्षण सहितको आर्थिक विवरण स्थानिय पत्र पत्रिकामा प्रकाशन गरी वा एफ.एम. रेडियोद्वारा समेत सूचना जारी गरी सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

७.२ संस्थाको हिसाव किताव विवरण हरेक चौमासिकको कम्तीमा १५ दिन संस्थाका सदस्यहरुको निरिक्षणको लागि खुला गर्नुपर्नेछ ।

८. नहर संचालन सम्बन्धी व्यवस्था :

८.१ यस प्रणाली र अन्तर्गगत पर्ने शाखा प्रशाखा नहरहरु तोकिएको समयमा निर्धारित पालो अनुसार संचालन हुनेछ ।

८.२ संचालनको पालो तथा पानीको वितरण पानी उपलब्धता र बाली पात्रोको आधारमा विभिन्न बाली (बर्षे, हिउदे, चैते) का लागि सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराईने छ । र यस सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन (Hydrological Assessment) गरी सोको आधारमा प्रत्येक बालीमा सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराइने छ ।

८.३ प्रत्येक बर्ष संस्था र सिंचाइ कार्यालयले संयुक्त छलफल गरी नहर संचालनको पालोको तालिका/तरिका कन्काई मुल नहरमा उपलब्ध पानीको परिमाणलाई समन्यायिक ढंगले तर्जुमा गरी जल उपभोक्ताहरु विच वितरण गर्ने आधारहरु निर्धारण गरिने छ । निर्धारित पालो सम्बन्धी जानकारी प्रत्येक सिजनमा नहर खुल्नु भन्दा ७ दिन अगावै संस्था मार्फत सार्वजनिक सुचना प्रकाशित गरिने छ ।

८.४ पानीको उपलब्धता अनुसार बाली विविधिकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ ।

८.५ मूल नहर र सो भन्दा माथिका संरचनाहरुको संचालनको अधिकार तथा दायित्व सम्पुर्ण रुपले विभागमा रहने छ ।

८.६ मूल नहर भन्दा तलको नहर प्रणालीको संचालन सम्बन्धी सम्पुर्ण जिम्मेवारी संस्थामा रहने छ ।

८.७ कुनै दैवी प्रकोप वा अन्य कारणहरुमा खासगरी नहर, मर्मतसंम्भार गर्नु परेका कारणले सिंचाइ सेवामा निरन्तरता हुन नसक्ने परिस्थिति सृजना भएमा विभाग तथा संस्थाले संयुक्त रुपमा सहकार्य गरी सो समस्याको यथोचित निकास दिने छन ।

८.८ संस्थाको सहयोग, सहकार्य र समन्वय मार्फत जल व्यवस्थापनमा बिशष जोड दिइने छ ।

९. संस्थाको अधिकार तथा दायित्व :

९.१ तोकिएको हदसम्मको पानी प्राप्त गर्ने र निर्धारित तालिका अनुसार यथोचित र समन्यायिक तरिकाले सेवा वितरण गर्ने अधिकार र दायित्व संस्थाको हुनेछ ।

९.२ शाखा नहर र सो अन्तर्गतका नहरको संचालन तथा व्यवस्थापन संस्थामा हस्तान्तरण भएपछि उल्लेखित नहर प्रणालीको रेखदेख तथा मर्मत संभारको सम्पूर्ण जिम्मेवारी संस्थामा हुने छ ।

९.३ तोकिएको हदसम्मको पानी प्राप्त गर्ने र प्राप्त पानीलाई समायोचित र यथोचित तवरले जल उपभोक्ताहरुलाई वितरण गर्ने दायित्व संस्थाको हुनेछ । यस्तो वितरणको विधि बुदा नं. ८.२ मा उल्लेखित विधि

र स्पष्ट रुपले संस्थाको साधारण सभाबाट पारित मापदण्डको आधारमा निर्धारण गर्नु पर्नेछ र सो कार्यको प्रगति विवरण सिंचाइ कार्यालयमा प्रत्येक आ.व. समाप्त भएको एक महीना भित्र अनिवार्य रुपले पेशगर्नु पर्नेछ ।

९.४ संस्थाको विधान बमोजिम सिफारिस गरी सिंचाइ नियमावली २०५६ नियम २६ अन्तरगतको सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण समितिले निर्धारण गरेको सेवा शुल्क र संस्थाको साधारण सभाले निर्धारण गरेको अन्य शुल्कको असुली गर्ने दायित्व पनि संस्थाको हुनेछ ।

९.५ बुदा नं. ९.४ उल्लेख भएको रकम बाहेक अन्य श्रोत संकलन गरी संस्थाले आपतकालिन कोषको स्थापना र संचालन संस्थाले गर्न सक्ने छ ।

९.६ हस्तान्तरण गरिएको साधन,उपकरण तथा भवनहरुको मर्मत, संभार तथा सुरक्षा र संरचनाहरुको सुरक्षा गर्ने दायित्व संस्थामा रहने छ । सो को संचालनका लागि सिंचाइ कार्यालयले संचालन कार्यविधि बनाउने छ । सो संचालन विधि अनुसार साधन र उपकरणहरुको उपयोग र संचालन संस्थाले गर्नु पर्ने छ ।

९.७ हस्तान्तरण गरिएका नहर प्रणाली कुनै दैवी प्रकोपको कारणले संस्थाले आफ्नो श्रोतबाट मर्मत संभार गर्न नसक्ने गरी बिग्रे वा नासिएमा विभागले संस्थासंग सहकार्य गरी पुर्नस्थापनाको हदसम्म मर्मत संभार गर्न सकिने छ ।

९.८ संस्थाले वार्षिक मर्मत कार्यक्रम वा कार्ययोजना वार्षिक साधारण सभाबाट पारित गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने छ ।

९.९ मानिस र घरपालुवा जनावरबाट गरिएको क्षतिको मर्मत संभारको जिम्मेवारी संस्थामा रहने छ ।

९.१० मर्मत संभार तथा संचालन बाहेक नहर प्रणालीको डिजाईन संरचनामा कुनै किसिमको हेरफेर सिंचाइ विभागको पूर्व स्वीकृति बेगर संस्थाले गर्न पाउने छैन ।

१०. विभागको अधिकार तथा दायित्व

१०.१ नहर प्रणाली उचित रुपमा संचालित अवस्थामा हस्तान्तरण गर्नु विभागको दायित्व हुनेछ । अति आवश्यक संरचना सुधारको कार्यान्वयन संयुक्त रुपमा सिंचाइ कार्यालय र संस्थाले गर्नु पर्नेछ ।

१०.२ विभागले मुहानमा पानीको उपलब्धता अनुसार सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउने छ ।

१०.३ मर्मत संभार सहि तरिकाबाट नगरेमा वा सेवा शुल्क नतिरेमा विभागले पानी वितरण रोक्का गर्न सक्नेछ ।

११. अनुगमन तथा निरिक्षण :

११.१ विभागले संस्थाको कार्ययोजना अनुसार काम भए नभएको सम्बन्धमा संयुक्त निरिक्षण तथा अनुगमन गर्नेछ ।

११.२ संस्थाको हिसाबकिताव र खाताहरु विभागले निरिक्षण गर्न सक्नेछ ।

११.३ निरिक्षण तथा अनुगमनबाट उद्देश्य अनुरुपको कार्य संस्थाले गरेको नपाइएमा विभागले संस्थालाई आवश्यक सल्लाह सुझाव दिन सक्नेछ ।

१२. सेवा शुल्क निर्धारण र असूलि सम्बन्धी व्यवस्था :

१२.१ सिंचाइ नियमावली, २०५६ को नियम २६ बमोजिमको सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण समितिले सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण गर्नेछ।

१२.२ संस्थाले सिंचाइ सेवा शुल्क सिफारिस गर्दा संस्थाको प्रतिनिधि र विभागको प्राविधिक रहेको एक समिति गठन गरी उल्लेखित समितिले सिफारिस गरेको सिंचाइ सेवा शुल्क दररेट संस्थाको साधारण सभाबाट पारित गरी अनुमोदनका लागि सेवा शुल्क निर्धारण समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ।

१२.३ सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण गर्दा नहर प्रणाली भित्रका नहरहरु संचालन तथा मर्मत सम्भार तथा प्रशासनिक खर्च व्यहोर्न सकिने गरी निर्धारण गरिएको रकमको आधारमा गरिने छ।

१२.४ यसरी निर्धारण गरिएको सिंचाइ सेवा शुल्क मध्ये ८० प्रतिसत आफुसंग राखी बाँकी २० प्रतिसत रकम सिंचाइ नियमावली २०५६, अनुसूचि ३ अनुसार सम्पुर्ण रकमको १०% नेपाल सरकारको राजश्व कोषमा र १०% प्रचलित कानुन अनुसार हुने छ। यो रकम चैत्र मसान्त भित्र संस्थाले अनिवार्य रुपमा जम्मा गरिसक्नु पर्ने छ। साथै, हरेक चौमासिकको सिंचाइ सेवा शुल्क असुलिको विवरण सम्वन्धित सिंचाइ कार्यालयमा नियमित पठाउनु पर्नेछ।

१२.५ सेवा शुल्क वापतको बक्यौता रकम नवुझाएमा सो बक्यौता रकम असुलउपर गर्ने दायित्व संस्थाको हुनेछ। यस कार्यमा सिंचाइ विभागले समेत आवश्यक सहयोग गर्नेछ।

१२.६ सेवा शुल्क नबुझाउने उपभोक्तालाई सेवा निलम्बन गर्ने, जग्गा किनवेच रोक्काको लागि विभाग तथा सम्वन्धित निकायमा लेखि पठाउने र बक्यौता उठाउन सामाजिक दवाव सृजना गर्ने कार्यसमेत संस्थाले गर्नुपर्ने छ।

१३. **प्राविधिक गुणस्तर तथा सहायता सम्बन्धी व्यवस्था :**

नहर प्रणाली तथा सम्बन्धित संरचनाहरुको निर्माणको प्राविधिक गुणस्तर कायम गर्ने तथा संस्थालाई आवश्यक परेको बखत प्राविधिक सहयोग उपलव्ध गराउन जिम्मेवारी विभागको हुनेछ।

१४ **कार्यविधि र प्रशिक्षण सम्बन्धी व्यवस्था :**

१४.१ जल व्यवस्थापन तथा सेवा शुल्क असुली कामलाई सुचारु तथा सुव्यवस्थित किसिमले संचालन गर्न गराउनको लागी विभागले सिंचाइ प्रणाली निर्माण भए बमोजिम एलाइन्मेन्ट र कमाण्ड एरियामा देखाइएका जग्गा र जग्गाधनीहरुको सुचि एक एक प्रति संस्थालाई विभागले उपलव्ध गराउनेछ।

तर, उपरोक्त बमोजिमको विवरण उपलब्ध गराई दिएपछि जग्गा र जग्गाधनीमा हुने कुनै किसिमको हेरफेरलाई अध्यावधिक गरी राख्ने जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ। यस सम्बन्धमा कुनै किसिमको प्राविधिक सहयोगको आवश्यकता भएमा विभागले उपलव्ध गराउनेछ।

१४.२ संस्थाको संस्थागत विकासका क्रियाकलापहरुलाई सुचारु रुपले संचालन गर्न आवश्यक पर्ने लेखा, कानून तथा प्रशासकीय काम सम्बन्धी प्रशिक्षण संस्थाले तोकेको सदस्य वा पदाधिकारीलाई दिने दिलाउने व्यवस्था विभागले गर्नेछ। यस अन्तर्गत विभिन्न निर्णय प्रकृया, सहभागिता, विवाद समाधान, सेवा शुल्क

असुलि,कार्य योजना निर्माण आदि जस्ता कार्य गर्न सक्षम बनाउने प्रशिक्षण कार्यक्रमहरु पर्नेछन् ।

१४.३ यस प्रकारका प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गर्दा सम्भव भएसम्म स्थानीय गैह्र सरकारी संस्था, स्थानीय निकाय र स्थानीय श्रोतव्यक्ति लाई अधिकतम मात्रामा संलग्न गराउन सकिने छ ।

१५. **कार्य संचालन सम्बन्धि व्यवस्था :**

१५.१ संस्थाको केन्द्रियस्तरमा कार्यालय संचालनको लागि आवश्यक न्युनतम भौतिक साधन विभागले उपलब्ध गराउनेछ ।

१५.२ संस्थाका पदाधिकारीहरु, सदस्यहरु र आम किसानहरुको क्षमता अभिबृद्धिका लागि ज.उ.स.को क्षमता अभिबृद्धि कार्य योजना अनुसुची १० मा राखिको छ ।

१६. **जनसहभागिता :**

१६.१ अति आवश्यक संरचना सुधार कार्यका लागि अन्तिम रुपमा तयार पारिएको र प्रणाली समन्वय समितिबाट स्विकृत भएको अति आवश्यक संरचना सुधार कार्य (ESI) कार्य योजनाको कुल लागतको १० प्रतिशत बराबरको श्रम, जिन्सी र नगद संस्थाले योगदान गर्नु पर्ने छ ।

१७. **कार्यक्रम कार्यान्वयन ढाँचा**

१७.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन हरेक शाखामा कार्य शुरु भएपछी ३ वर्ष सम्म जारी रहने छ ।

१७.२ दुई वर्ष भित्र सबै शाखा नहरहरुमा कार्यक्रम शुरु गरि सक्नुपर्ने छ ।

१८. **बिवादको समाधान :**

१८.१ यो सम्झौता कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै बिवाद उत्पन्न भएमा दुवै पक्षको आपसी सहमतिद्धारा समाधान गरिनेछ ।

१८.२ आपसी सहमतिद्धारा समाधान हुन नसकेमा दुवै पक्षको तर्फबाट एक एक जना मध्यस्थ नियुक्त गरी त्यसरी नियुक्त भएका मध्यस्थहरुबाट एक जना प्रमुख मध्यस्थ नियुक्त गरी तीन सदस्यीय मध्यस्थ ट्राईबुनलद्धारा मध्यस्थता ऐन, २०५५ अनुसार बिवाद समाधान गरिनेछ ।

१९. **सम्झौताको अन्त्य :**

१९.१ यो सम्झौताको अवधी प्रणाली हस्तान्तरण भएको मितिबाट २० वर्षसम्म कायम रहने छ र दुवै पक्षको सहमतिले संशोधन, हेरफेर वा म्याद थप हुन सक्नेछ ।

१९.२ यस सम्झौतामा भएको कुरामा यसै बमोजिम र यसमा उल्लेख नभएको कुराको हकमा जलस्रोत ऐन, २०४९, सिंचाइ नियमावली, २०५६, जलस्रोत नियमावली, २०५० र सिंचाइ नीति, २०६०, सिंचाइ रणनीति २०५९, राष्ट्रिय जल योजना २०६२ र अन्य सम्बन्धीत प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।

२०. **सिंचाइ प्रणाली हस्तान्तरण संबन्धि प्रतिवन्धात्मक सर्तहरु :**

२०.१ हस्तान्तरित संरचना धितो बन्धकमा राख्न वा बेचबिखन, दानदातव्य, सट्टापट्टा वा सम्झौता वा अन्य कुनैपनि प्रकारले हक छाडी अन्य कसैलाई हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन।

२०.२ संरचना नास्न, बिगार्न वा अदल बदल गर्न पाईने छैन । तर सम्बन्धित सिंचाइ कार्यालयको पूर्व स्वीकृतिमा आवश्यक मर्मत तथा सम्भार गर्ने प्रयोजनको लागि अदलबदल गर्न र पुन: प्रयोग गर्न नसकिने यन्त्र उपकरण लगायतका त्यसै राख्दा बिग्रन, नासिन सक्ने खालका अन्य वस्तु बेच बिखन वा अन्य कुनै तरिकाले हस्तान्तरण गर्न सकिनेछ। सो कार्य गर्दा प्रचलित कानुन बमोजिम गर्नु पर्ने छ।

२०.३ सिंचाइको पानीमा कमी आउने वा पानीको गुणस्तरमा ह्रास आउने कुनैपनि प्रकारको क्रियाकलाप गर्न पाइने छैन।

२०.४ अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थालाई संचालनको जिम्मा दिन पाइने छैन ।

२०.५ माथि उल्लेख गरिएका प्रतिबन्धात्मक सर्तहरु तथा संस्थाको विधान विपरित कार्य भएमा विभागले ज.उ.स.को कार्यकारिणी समितिलाई निलम्बन लगायत विघटन सम्मका कारवाहीहरु चलाउनका निम्ती संस्थाको साधारण सभा मार्फत पहल गर्ने छ । सो साधारण सभा पनि सो कारवाही चलाउन सक्रिय नभएमा विभागले सिंचाइ नियमावली २०५६ अनुसार कारवाही चलाउने छ ।

उपभोक्ता संस्थाका तर्फबाट	सिंचाइ विभागको तर्फबाट
(हस्ताक्षर)	(हस्ताक्षर)
टंकनाथ ढुंगेल	मधुसुदन पौडेल
अध्यक्ष	महानिर्देशक

साक्षीहरु :

१.नेपाल सरकार, सिंचाइ विभागको तर्फबाट

क्र.सं	नाम	पद	कार्यालय	हस्ताक्षर
१.	श्री अनिलकुमार पोखरेल	उप महा निर्देशक	सिंचाइ विभाग	(हस्ताक्षर)
२	श्री निरन्जनदेव पाण्डे	आयोजना निर्देशक	सिंचाइ तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना	(हस्ताक्षर)

३	श्री कमल रेग्मी	क्षेत्रीय निर्देशक	पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय सिंचाई निर्देशनालय	
४	श्री बासुदेव लोहनी	सि.डि.इ.	सिंचाइ तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना	
५.	श्री देवराज निरौला	सि.डि.इ.	सिंचाइ विभाग	

उपभोक्ता संस्थाका तर्फबाट साक्षीहरु :

१.	श्री पदमध्वज राई	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–०	
२.	श्री मणि प्रसाद खड्का	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१	
३	श्री भागवत ताजपुरीया	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–२	
४	श्री भरत कुमार सिटौला	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–३	
५.	श्री लक्ष्मी प्रसाद गुरागाई	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–४	
६.	श्री फागुलाल राजबंसी	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–५	
७.	श्री पेद्रु लाल ताजपुरीया	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–६	
८.	श्री गोपाल प्रसाद ताजपुरीया	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–७	
९.	श्री फडिन्द्र ढुङ्गेल	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–८	
१०.	श्री कृष्णलाल बजगाई	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–९	
११.	श्री जिवन सापकोटा	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१०	
१२.	श्री चन्द्र प्रसाद राई	शाखा समितिका	एस–११	

१३.	श्री दुर्गाप्रसाद काफ्ले	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१२	
१४.	श्री लय प्रसाद गौतम	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१३	
१५.	श्री मेदनी प्रसाद खरेल	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१४	
१६.	श्री तोर्ण बहादुर कार्की	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१५	
१७.	श्री छत्रपति दाहाल	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१६	
१८.	श्री धन बहादुर बस्नेत	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१७	
१९.	श्री राजन बराल	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१८	
२०.	श्री उपेन्द्र निरौला	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१९	
२१.	श्री घनश्याम तिम्सीना	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-२०	
२२.	श्री सोमनाथ घिमिरे	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-२१	
जउस मूलसमिति तर्फबाट				
२३	श्रीराम बहादुर राई.	उपाध्यक्ष	जउस मूलसमिति	
२४	श्री सतानु सिंह राजवंशी	सचिव	जउस मूलसमिति	
२५	श्री गोपाल भट्टराई	कोषाध्यक्ष	जउस मूलसमिति	
अन्य तथा स्थानीय निकायका तर्फबाट				
२६.	श्री विष्णु प्रसाद खतिवडा	अध्यक्ष	राष्ट्रिय सिंचाइ जल उपभोक्ता	

			महासंघ,झापा	
२७.	श्री पुण सम्सेर कुवर	सचिव	पाचगाछी गा.वि.स.	
२८.	श्री दिल बहादुर खवास	सचिव	धरमपुर गा.वि.स.	
२९.	श्री गंगा प्रसाद भट्टराई	सचिव	शिवगंज गा.वि.स.	
३०.	श्री टिकाप्रसाद पौडेल	सचिव	बैगुन्धुरा गा.वि.स.	
३१.	श्री विरेन्द्र खडका	सचिव	तोपगाछी गा.वि.स.	
३२.	श्री राम प्रसाद उप्रेति	सचिव	महाभारा गा.वि.स.	
३३.	श्री छत्रबाबु ओझा	सचिव	सतासीधाम गा.वि.स.	

इति सम्वत २०६६ साल मंसीर महिना २२ गते २ रोज शुभम्।

अनुसूचि १: जल उपभोक्ता संस्थाका सदस्यको नामावली
अनुसूचि २: सिंचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण कानुनी दस्तावेजहरु
अनुसूचि ३: कन्काई सिचाइ प्रणालीका सम्पत्ति संबन्धि विवरण
अनुसूचि ४: रेपिड एप्रेजल प्रतिवेदन
अनुसूचि ५: अति आवश्यक संरचना सुधार कार्यको (ESI) को अनुमानित लागत, विवरण तथा स्थान
अनुसूचि ६: हस्तान्तरण हुने सार्वजनिक सम्पतिहरुको विवरण

अनुसूचि ७ त्रिवर्ष कार्य योजना (Schedule of Project Implementation with 3 years action plan)
अनुसूचि ८: सिंचाइ सेवा वितरण विवरण फरमेट र अन्य विवरण तथा निर्णयहरु
अनुसूचि ९: हस्तान्तरित सार्वजनिक सम्पतिहरुको उपयोग तथा संचालन कार्यविधि, २०६६
अनुसूचि १० : जल उपभोक्ता संस्थाका लागि संस्थागत विकास कार्य योजना (Institutional Development Action Plan for WUA)

अनुसुची :२

सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण सम्वन्धि कानुनी दस्तावेज

अनुसुची : १

जल उपभोक्ताहरुको नामावली

(नामावलीको ठेली छुट्टै संलग्न छ)

सिंचाइ विभाग र कन्काइ नहर जल उपभोक्ता संस्था

बिचको

सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण सम्झौता-पत्र सम्वधि

अनुसुचीहरु

नेपाल सरकार
सिंचाइ मन्त्रालय
सिंचाइ विभाग
जावलाखेल, ललितपुर

सिंचाइ विभाग र कन्काइ नहर जल उपभोक्ता संस्था

बिचको

सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण सम्झौता-पत्र सम्बधि

अनुसुचीहरु

सम्झौता-पत्र

जलस्रोत ऐन, २०४९ को दफा ११, सिंचाइ नियमावली, २०५६, सिंचाइ नीति, २०६०, जलस्रोत नियमावली, २०५० तथा जलस्रोत रणनीति, २०५९ र राष्ट्रिय जल योजना, २०६२ समेतको उद्देश्य र दिएको अख्तियारीलाई विचार गर्दै,

यस कन्काई सिंचाइ प्रणालीको विकास तथा व्यवस्थापन कार्य अझ बढि प्रभावकारी, समन्यायिक र दिगो रुपमा संचालन गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकारद्वारा संचालनमा रहेको यस कन्काई सिंचाइ प्रणाली जलउपभोक्ता संस्थालाई हस्तान्तरण गर्न तथा बुझिलिनका लागि देहायका सर्तको अधिनमा रही विभाग र संस्था तयार भएको अवस्थालाई समेत मध्यनजर गर्दै,

नेपाल सरकार, सिंचाइ मन्त्रालय, सिंचाइ विभाग (यसपछी "विभाग" भनिएको) र झापा जिल्लामा संचालन भैरहेको कन्काइ सिंचाइ प्रणालीको जल उपभोक्ता संस्था (यसपछि "सस्था" भनिएको) बीचमा तल उल्लेखित साक्षीका रोहवरमा विभाग र संस्थाका बीच यस सम्झौतामा हस्ताक्षर गरी एक/एक प्रति बुझी लियौं दियौं ।

१. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा

क) "विभाग" भन्नाले सिंचाइ विभागलाई जनाउदछ तथा यस शब्दले यस विभाग अन्तर्गतका सम्बन्धित कार्यालयलाई समेत सम्झिनु पर्दछ ।

ख) "सिंचाइ प्रणाली" भन्नाले कन्काई सिंचाइ प्रणाली, गौडै, झापालाई सम्झिनु पर्दछ ।

ग) "कार्य योजना" भन्नाले "अति आवश्यक संरचना सुधार (ESI) र संस्थागत विकास कार्य सम्पन्न गर्न तयार पारिएको कार्य सूचि सम्झिनु पर्दछ ।

घ) " जल उपभोक्ता संस्था " भन्नाले सिंचाइ प्रणालीका लागि दर्ता भएको जल उपभोक्ता संस्था सम्झिनु पर्दछ ।

ङ) "उपभोक्ता" भन्नाले सिंचाइ प्रणालीबाट सेवा उपभोग गर्ने किसान सम्झनु पर्दछ ।

च) "प्रणाली समन्वय समिति" भन्नाले दफा नं. २ अनुसार गठन भएको समिति सम्झनु पर्दछ ।

छ) "मूल नहर" भन्नाले मुल नहर तथा सो का संरचनाहरु जस्तै HR/CR, Culvet,outlet आदी समेत सम्झिनु पर्दछ।

ज) "अति आवश्यक संरचना सुधार" भन्नाले नहर हस्तान्तरण पश्चात संचालन योग्य बनाउन नगरी नहुने सुधार कार्य भन्ने सम्झिनु पर्दछ ।

झ) "मर्मत संभार" भन्नाले सालबसाली नहर संचालन योग्य बनाउन गर्नु पर्ने नहर तथा संरचनाहरु दुरुस्त राख्ने कार्य सम्झिनु पर्दछ ।

२. सिंचाइ प्रणालीको संक्षिप्त विवरण

एशियाली विकास बैङ्को ऋण सहयोगमा सन् १९७० मा कन्काई सिंचाइ प्रणालीको निमार्ण कार्य प्रारम्भ गरिएको थियो । यसको निर्माण कार्य दुई चरण सम्पन्न गरिएको थियो । ५००० हेक्टर मा सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउनका निम्ति प्रथम चरण सन् १९७१ बाट शुरु भई सन् १९८१ मा सम्पन्न भएको थियो । ३००० हेक्टर सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउनका लागि सन् १९८१ मा शुरु भएको द्वितीय चरणको कार्य २००० हेक्टर मात्र सीमित भई सन् १९९१ मा सम्पन्न भएको थियो । बाँकी रहन गएको १००० हेक्टर कमाण्ड क्षेत्रमा अझै पनि संरचना निर्माण हुन सकेको छैन । यस प्रणालीको १२६ मीटर चौडाई भएको Diversion Weir भएको एउटा हेडवर्क्स र गेगर बालुवा (Sediment) नहरमा प्रवेश नहोस् भन्नका लागि सैटलिङ बेसिन रहेका छ । मूल नहरको क्षमता १० क्यूमेक र ११.५ कि.मी. सम्म लाईनिङ नहर रहेको छ । यसमा २१ वटा शाखा नहर छन् । जुन मध्ये केवल १७ वटा मात्र प्रशाखा तहमा विकास गरिएका छन् । बाँकी ५ वटा शाखाहरुको विकास हुन सकेको छैन । ५४ वटा उपशाखा र १९९ वटा प्रशाखा नहरहरु रहेका छन् । यसमा १४५ वटा प्रशाखा, २१ वटा शाखा र एउटा मूल समिति सहितको जल

उपभोक्ता संस्था रहेको छ । कमाण्ड एरिया भित्र सतासीधाम, शिवगंज, पाँचगाछी,महाभारा, धरमपुर, तोपगाछी र बैगुन्धुरा गरी सात वटा गा.वि.सहरु रहेका छन ।

३. प्रणाली समन्वय समितिको गठन (SCC)

यस सम्झौताको बुदा नं. १ को च मा उल्लेखित समिति निम्नानुसार गठन हुनेछ ।

३.१ समितिको गठन

१. डिभिजन प्रमुख	पु.सि. वि.डि.नं. १	अध्यक्ष
२. जिल्ला विकास समितिको प्रतिनिधि-		सदस्य
३. जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्रतिनिधि		सदस्य
४. ज.उ.स. प्रतिनिधि		सदस्य
५. ज.उ.स. प्रतिनिधि		सदस्य
६. ज.उ.स. प्रतिनिधि		सदस्य
७. ज.उ.स. मुल समितिको सचिव-		सदस्य सचिव

३.२ काम कर्तव्य र अधिकार

यस समितिको देहाय बमोजिमको काम कर्तव्य र अधिकार हुनेछ ।

(क) कम्पोनेन्ट "डी" को कृषि उत्पादन सम्वन्धी कार्यक्रमको समन्वय गर्ने

(ख) स्विकृत वार्षिक कार्यक्रम र सम्झौता पत्रमा उल्लेख भए अनुसारको ज.उ.स.ले नगद वा श्रम वा जिन्सी बाट पुऱ्याउने योगदानको स्वीकृति ।

(ग) संचालन र मर्मत सम्भार वार्षिक कार्य योजनाको स्वीकृति ।

(घ) सहमति भए अनुसार कार्य भए नभएको विषयमा सुनिश्चित गर्ने ।

(ङ) अनुगमन तथा मुल्यांकन प्रतिवेदनहरुको स्वीकृति गर्ने ।

४. हस्तान्तरण हुने सिंचाइ प्रणाली र कार्य क्षेत्र:

४.१ यो संझौता अन्तर्गत कन्काई सिंचाइ प्रणालीको मूल नहर र हेड वर्क्सको जिम्मा विभागको हुने छ । सो भन्दा तलका शाखा/प्रशाखा नहरहरुको सम्पुर्ण जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ ।

४.२ मुल नहर र हेड वर्क्सको मर्मत संभार र संचालनका लागि लाग्ने खर्च विभागले ब्यहोर्ने छ । मुल नहर भन्दा तलका सिंचाइका संरचनाहरु शाखा/प्रशाखा नहर र अन्य संरचनाहरुको मर्मत संभार र संचालनका लागि लाग्ने खर्च संस्थाले व्यहोर्ने छ ।

४.३ यो सम्झौता अन्तर्गतको सिंचित क्षेत्र ७००० हे. रहने छ । । सिंचित क्षेत्रका विषयमा विष्तृत अध्ययन तथा सर्वेक्षण पश्चात यसको सिंचित क्षेत्रफल पुन: यकिन गरि निर्धारण गर्न सकिने छ ।

५. सिंचाइ प्रणालीको हस्तान्तरण :

५.१ यस सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणका प्रकृयाहरु

क) सम्पतीको लगत (Assets Inventory) र सम्पती व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने ।

ख) सिंचाइ संरचनाको अवस्थाको लेखा जोखा गर्ने ।

ग) मेसिन तथा उपकरणको लगत तयार गर्ने ।

हस्तान्तरण सम्झौता सम्पन्न भए पश्चात सिंचाइ प्रणाली (शाखा र प्रशाखा नहर) मा अति आवश्यक संरचना सुधार (ESI) तथा अन्य कार्य गरिने छ ।

५.२ बुदा नं. ५.१ बमोजिमको कार्य जनसहभागिता मुलक पद्धति अनुसार सहमतिका आधारमा संस्था र सिंचाइ विभागले कार्य संचालन गर्ने छन ।

६. संस्था संचालन कार्यविधि

६.१ संस्था कन्काई सिंचाइ प्रणाली जलउपभोक्ता संस्थाको विधानको अधिनमा रही एउटा स्वनियमित, स्वशासित, स्वचालित, स्वसहयोगी, स्वश्रोत संकलक तथा परिचालक र स्वनियन्त्रित संस्थाको रुपमा संचालन हुनेछ र विभागले संस्थालाई सहयात्रीका रुपमा अंगिकार गर्दै सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणका क्रियाकलापहरु संचालन गरिने छन् ।

६.२ सिंचित क्षेत्र भित्र जग्गा भएका उपभोक्ताहरु मध्ये जग्गा धनी, मोहीयानी लागेको जग्गाको हकमा मोही, करार बमोजिम जग्गा कमाउनेको हकमा जग्गा धनीले तोकेको प्रतिनिधि र सो बाहेक अन्य किसिमका जग्गाहरु खेति प्रयोजनका लागि उपभोग गरी रहेकाको हकमा सम्बन्धीत गा.वि.स. को सिफारिस सहितको यस्तो व्यक्ति संस्थाको साधारण सदस्य रहेन छन् । संस्थाको सदस्यको नामावली अनुसूचि १ बमोजिम हुनेछ र जग्गा धनीले जग्गा बिक्री वितरण गरी आएमा साविकको जग्गा धनीको नाम स्वतः अनुसुचिबाट हट्ने छ र नयाँ जग्गा धनीको नाम रहनेछ ।

६.३ संस्थाको संचालन र सम्पुर्ण कार्यविधि बुदा नं. ६.१ अनुसारको विधानमा निर्धारण भएबमोजिम नै हुनेछ ।

६.४ संस्था आफ्नो क्षेत्र भित्र नहर प्रणालीको संचालन र व्यवस्थापन गर्न गराउन मुल समिति, शाखा समितिहरु र प्रशाखा समितिहरु संस्थाको विधान अनुसार पूर्ण रुपले अधिकार प्राप्त र जिम्मेवार संस्था रहने छ ।

६.५ संस्था पूर्ण रुपले संस्थाको साधारण सभा प्रति जवाफदेही हुने छ र यसले विभिन्न तहका समितिहरु मार्फत उनिहरु बिच समन्वयात्मक तरिकाले काम गर्ने छ ।

६.६ संस्था आफ्नो क्षेत्र भित्रको जल उपभोक्ताहरुबाट सेवा शुल्क असुल गर्न पुर्ण जवाफदेही हुनेछ । असुल भएको सेवा शुल्कको रकम सिंचाइ नियमावली २०५६, अनुसूचि ३ अनुसार सम्पुर्ण रकमको १०% नेपाल सरकारको राजश्व कोषमा, ८०% संस्थाको कोषमा र १०% प्रचलित कानुन अनुसार हुने छ ।

६.७ संस्थाले प्रत्येक छ महिनामा आम्दानी खर्चको विवरण तयार पारी सम्बन्धित सिंचाइ कार्यालय मार्फत विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।

६.८ संस्थाको आर्थिक कारोबारको लेखापरिक्षण आर्थिक बर्ष समाप्त भएको ६ महिना भित्र सम्पन्न गरि सो को प्रतिवेदन सिंचाई कार्यालयमा पठाइसक्नु पर्ने छ ।

७. लेखापरिक्षण र सार्वजनिक प्रकाशनः

७.१ संस्थाले लेखापरिक्षण सहितको आर्थिक विवरण स्थानिय पत्र पत्रिकामा प्रकाशन गरी वा एफ.एम. रेडियोद्वारा समेत सूचना जारी गरी सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

७.२ संस्थाको हिसाव किताव विवरण हरेक चौमासिकको कम्तीमा १५ दिन संस्थाका सदस्यहरुको निरिक्षणको लागि खुला गर्नुपर्नेछ ।

८. नहर संचालन सम्बन्धी व्यवस्था :

८.१ यस प्रणाली र अन्तर्गगत पर्ने शाखा प्रशाखा नहरहरु तोकिएको समयमा निर्धारित पालो अनुसार संचालन हुनेछ ।

८.२ संचालनको पालो तथा पानीको वितरण पानी उपलब्धता र बाली पात्रोको आधारमा विभिन्न बाली (बर्षे, हिउदे, चैते) का लागि सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराईने छ । र यस सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन

(Hydrological Assessment) गरी सोको आधारमा प्रत्येक बालीमा सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराइने छ ।

८.३ प्रत्येक बर्ष संस्था र सिंचाइ कार्यालयले संयुक्त छलफल गरी नहर संचालनको पालोको तालिका/तरिका कन्काई मुल नहरमा उपलब्ध पानीको परिमाणलाई समन्यायिक ढंगले तर्जुमा गरी जल उपभोक्ताहरु बिच वितरण गर्ने आधारहरु निर्धारण गरिने छ । निर्धारित पालो सम्बन्धी जानकारी प्रत्येक सिजनमा नहर खुल्नु भन्दा ७ दिन अगावै संस्था मार्फत सार्वजनिक सुचना प्रकाशित गरिने छ ।

८.४ पानीको उपलब्धता अनुसार बाली विविधिकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ ।

८.५ मूल नहर र सो भन्दा माथिका संरचनाहरुको संचालनको अधिकार तथा दायित्व सम्पुर्ण रुपले विभागमा रहने छ ।

८.६ मूल नहर भन्दा तलको नहर प्रणालीको संचालन सम्बन्धी सम्पुर्ण जिम्मेवारी संस्थामा रहने छ ।

८.७ कुनै दैवी प्रकोप वा अन्य कारणहरुमा खासगरी नहर मर्मतसंभार गर्नु परेका कारणले सिंचाइ सेवामा निरन्तरता हुन नसक्ने परिस्थिति सृजना भएमा विभाग तथा संस्थाले संयुक्त रुपमा सहकार्य गरी सो समस्याको यथोचित निकास दिने छन ।

८.८ संस्थाको सहयोग, सहकार्य र समन्वय मार्फत जल व्यवस्थापनमा विशष जोड दिइने छ ।

९. संस्थाको अधिकार तथा दायित्व :

९.१ तोकिएको हदसम्मको पानी प्राप्त गर्ने र निर्धारित तालिका अनुसार यथोचित र समन्यायिक तरिकाले सेवा वितरण गर्ने अधिकार र दायित्व संस्थाको हुनेछ ।

९.२ शाखा नहर र सो अन्तर्गतका नहरको संचालन तथा व्यवस्थापन संस्थामा हस्तान्तरण भएपछि उल्लेखित नहर प्रणालीको रेखदेख तथा मर्मत संभारको सम्पूर्ण जिम्मेवारी संस्थामा हुने छ ।

९.३ तोकिएको हदसम्मको पानी प्राप्त गर्ने र प्राप्त पानीलाई समायोचित र यथोचित तवरले जल उपभोक्ताहरुलाई वितरण गर्ने दायित्व संस्थाको हुनेछ । यस्तो वितरणको विधि बुदा नं. ८.२ मा उल्लेखित विधि र स्पष्ट रुपले संस्थाको साधारण सभाबाट पारित मापदण्डको आधारमा निर्धारण गर्नु पर्नेछ र सो कार्यको प्रगति विवरण सिंचाइ कार्यालयमा प्रत्येक आ.व. समाप्त भएको एक महीना भित्र अनिवार्य रुपले पेशगर्नु पर्नेछ ।

९.४ संस्थाको विधान बमोजिम सिफासि गरी सिंचाइ नियमावली २०५६ नियम २६ अन्तरगतको सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण समितिले निर्धारण गरेको सेवा शुल्क र संस्थाको साधारण सभाले निर्धारण गरेको अन्य शुल्कको असुली गर्ने दायित्व पनि संस्थाको हुनेछ ।

९.५ बुदा नं. ९.४ उल्लेख भएको रकम बाहेक अन्य श्रोत संकलन गरी संस्थाले आपतकालिन कोषको स्थापना र संचालन संस्थाले गर्न सक्ने छ ।

९.६ हस्तान्तरण गरिएको साधन,उपकरण तथा भवनहरुको मर्मत, संभार तथा सुरक्षा र संरचनाहरुको सुरक्षा गर्ने दायित्व संस्थामा रहने छ । सो को संचालनका लागि सिंचाइ कार्यालयले संचालन कार्यविधि बनाउने छ । सो संचालन विधि अनुसार साधन र उपकरणहरुको उपयोग र संचालन संस्थाले गर्नु पर्ने छ ।

९.७ हस्तान्तरण गरिएका नहर प्रणाली कुनै दैवी प्रकोपको कारणले संस्थाले आफ्नो स्रोतबाट मर्मत संभार गर्न नसक्ने गरी बिग्रे वा नासिएमा विभागले संस्थासंग सहकार्य गरी पुर्नस्थापनाको हदसम्म मर्मत संभार गर्न सकिने छ ।

९.८ संस्थाले वार्षिक मर्मत कार्यक्रम वा कार्ययोजना वार्षिक साधारण सभाबाट पारित गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने छ ।

९.९ मानिस र घरपालुवा जनावरबाट गरिएको क्षतिको मर्मत संभारको जिम्मेवारी संस्थामा रहने छ ।

९.१० मर्मत संभार तथा संचालन बाहेक नहर प्रणालीको डिजाईन संरचनामा कुनै किसिमको हेरफेर सिंचाइ विभागको पूर्व स्वीकृति बेगर संस्थाले गर्न पाउने छैन ।

१०. **विभागको अधिकार तथा दायित्व**

१०.१ नहर प्रणाली उचित रुपमा संचालित अवस्थामा हस्तान्तरण गर्नु विभागको दायित्व हुनेछ । अति आवश्यक संरचना सुधारको कार्यान्वयन संयुक्त रुपमा सिंचाइ कार्यालय र संस्थाले गर्नु पर्नेछ ।

१०.२ विभागले मुहानमा पानीको उपलब्धता अनुसार सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउने छ ।

१०.३ मर्मत संभार सहि तरिकाबाट नगरेमा वा सेवा शुल्क नतिरेमा विभागले पानी वितरण रोक्का गर्न सक्नेछ ।

११. **अनुगमन तथा निरिक्षण :**

११.१ विभागले संस्थाको कार्ययोजना अनुसार काम भए नभएको सम्बन्धमा सयुक्त निरिक्षण तथा अनुगमन गर्नेछ ।

११.२ संस्थाको हिसाबकिताव र खाताहरु विभागले निरिक्षण गर्न सक्नेछ ।

११.३ निरिक्षण तथा अनुगमनबाट उद्देश्य अनुरुपको कार्य संस्थाले गरेको नपाइएमा विभागले संस्थालाई आवश्यक सल्लाह सुझाव दिन सक्नेछ ।

१२. **सेवा शुल्क निर्धारण र असुलि सम्बन्धी व्यवस्था :**

१२.१ सिंचाइ नियमावली, २०५६ को नियम २६ बमोजिमको सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण समितिले सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण गर्नेछ ।

१२.२ संस्थाले सिंचाइ सेवा शुल्क सिफारिस गर्दा संस्थाको प्रतिनिधि र विभागको प्राविधिक रहेको एक समिति गठन गरी उल्लेखित समितिले सिफारिस गरेको सिंचाइ सेवा शुल्क दररेट संस्थाको साधारण सभाबाट पारित गरी अनुमोदनका लागि सेवा शुल्क निर्धारण समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

१२.३ सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण गर्दा नहर प्रणाली भित्रका नहरहरु संचालन तथा मर्मत सम्भार तथा प्रशासनिक खर्च व्यहोर्न सकिने गरी निर्धारण गरिएको रकमको आधारमा गरिने छ ।

१२.४ यसरी निर्धारण गरिएको सिंचाइ सेवा शुल्क मध्ये ८० प्रतिसत आफुसंग राखी बाँकी २० प्रतिसत रकम सिंचाइ नियमावली २०५६, अनुसुचि ३ अनुसार सम्पुर्ण रकमको १०% नेपाल सरकारको राजश्व कोषमा र १०% प्रचलित कानुन अनुसार हुने छ । यो रकम चैत्र मसान्त भित्र संस्थाले अनिवार्य रुपमा जम्मा गरिसक्नु पर्ने छ । साथै, हरेक चौमासिकको सिंचाइ सेवा शुल्क असुलिको विवरण सम्बन्धित सिंचाइ कार्यालयमा नियमित पठाउनु पर्नेछ ।

१२.५ सेवा शुल्क बापतको बक्यौता रकम नबुझाएमा सो बक्यौता रकम असुलउपर गर्ने दायित्व संस्थाको हुनेछ । यस कार्यमा सिंचाइ विभागले समेत आवश्यक सहयोग गर्नेछ ।

१२.६ सेवा शुल्क नबुझाउने उपभोक्तालाई सेवा निलम्बन गर्ने, जग्गा किनबेच रोक्काको लागि विभाग तथा सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउने र बक्यौता उठाउन सामाजिक दवाव सृजना गर्ने कार्यसमेत संस्थाले गर्नुपर्ने छ ।

१३. **प्राविधिक गुणस्तर तथा सहायता सम्बन्धी व्यवस्था :**

नहर प्रणाली तथा सम्बन्धित संरचनाहरुको निर्माणको प्राविधिक गुणस्तर कायम गर्ने तथा संस्थालाई आवश्यक परेको बखत प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने जिम्मेवारी विभागको हुनेछ ।

१४ **कार्यविधि र प्रशिक्षण सम्बन्धी व्यवस्था :**

१४.१ जल व्यवस्थापन तथा सेवा शुल्क असुली कामलाई सुचारु तथा सुव्यवस्थित किसिमले संचालन गर्न गराउनको लागी विभागले सिंचाइ प्रणाली निर्माण भए बमोजिम एलाइन्मेन्ट र कमाण्ड एरियामा देखाइएको जग्गा र जग्गाधनीहरुको सूचि एक एक प्रति संस्थालाई विभागले उपलब्ध गराउनेछ ।

तर, उपरोक्त बमोजिमको विवरण उपलब्ध गराई दिएपछि जग्गा र जग्गाधनीमा हुने कुनै किसिमको हेरफेरलाई अध्यावधिक गरी राख्ने जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ । यस सम्बन्धमा कुनै किसिमको प्राविधिक सहयोगको आवश्यकता भएमा विभागले उपलब्ध गराउनेछ ।

१४.२ संस्थाको संस्थागत विकासका क्रियाकलापहरुलाई सुचारु रुपले संचालन गर्न आवश्यक पर्ने लेखा, कानून तथा प्रशासकीय काम सम्बन्धी प्रशिक्षण संस्थाले तोकेको सदस्य वा पदाधिकारीलाई दिने दिलाउने व्यवस्था विभागले गर्नेछ । यस अन्तर्गत विभिन्न निर्णय प्रकृया, सहभागिता, विवाद

समाधान, सेवा शुल्क असुलि,कार्य योजना निर्माण आदि जस्ता कार्य गर्न सक्षम बनाउने प्रशिक्षण कार्यक्रमहरु पर्नेछन् ।

१४.३ यस प्रकारका प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गर्दा सम्भव भएसम्म स्थानीय गैह्र सरकारी संस्था, स्थानीय निकाय र स्थानीय श्रोतव्यक्ति लाई अधिकतम मात्रामा संलग्न गराउन सकिने छ ।

१५. कार्य संचालन सम्बन्धि व्यवस्था :

१५.१ संस्थाको केन्द्रियस्तरमा कार्यालय संचालनको लागि आवश्यक न्युनतम भौतिक साधन विभागले उपलब्ध गराउनेछ ।

१५.२ संस्थाका पदाधिकारीहरु, सदस्यहरु र आम किसानहरुको क्षमता अभिबृद्धिका लागि ज.उ.स.को क्षमता अभिबृद्धि कार्य योजना अनुसुची १० मा राखिको छ ।

१६. जनसहभागिता :

१६.१ अति आवश्यक संरचना सुधार कार्यका लागि अन्तिम रुपमा तयार पारिएको र प्रणाली समन्वय समितिबाट स्विकृत भएको अति आवश्यक संरचना सुधार कार्य (ESI) कार्य योजनाको कुल लागतको १० प्रतिशत बराबरको श्रम, जिन्सी र नगद संस्थाले योगदान गर्नु पर्ने छ ।

१७. कार्यक्रम कार्यान्वयन ढाँचा

१७.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन हरेक शाखामा कार्य शुरु भएपछी ३ वर्ष सम्म जारी रहने छ ।

१७.२ दुई वर्ष भित्र सबै शाखा नहरहरुमा कार्यक्रम शुरु गरि सक्नुपर्ने छ ।

१८. विवादको समाधान :

१८.१ यो सम्झौता कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै विवाद उत्पन्न भएमा दुवै पक्षको आपसी सहमतिद्धारा समाधान गरिनेछ ।

१८.२ आपसी सहमतिद्धारा समाधान हुन नसकेमा दुवै पक्षको तर्फबाट एक एक जना मध्यस्थ नियुक्त गरी त्यसरी नियुक्त भएका मध्यस्थहरुवाट एक जना प्रमुख मध्यस्थ नियुक्त गरी तीन सदस्यीय मध्यस्थ ट्राईवुनलद्धारा मध्यस्थता ऐन, २०५५ अनुसार विवाद समाधान गरिनेछ ।

१९. सम्झौताको अन्त्य :

१९.१ यो सम्झौताको अवधी प्रणाली हस्तान्तरण भएको मितिबाट २० बर्षसम्म कायम रहने छ र दुवै पक्षको सहमतिले संशोधन, हेरफेर वा म्याद थप हुन सक्नेछ ।

१९.२ यस सम्झौतामा भएको कुरामा यसै बमोजिम र यसमा उल्लेख नभएको कुराको हकमा जलस्रोत ऐन, २०४९, सिंचाइ नियमावली, २०५६, जलस्रोत नियमावली, २०५० र सिंचाइ नीति, २०६० सिंचाइ रणनीति २०५९, राष्ट्रिय जल योजना २०६२ र अन्य सम्बन्धीत प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।

२०. सिंचाइ प्रणाली हस्तान्तरण संबन्धि प्रतिवन्धात्मक सर्तहरु :

२०.१ हस्तान्तरित संरचना धितो बन्धकमा राख्न वा बेचबिखन, दानदातव्य, सट्टापट्टा वा सम्झौता वा अन्य कुनैपनि प्रकारले हक छाडी अन्य कसैलाई हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन।

२०.२ संरचना नास्न, बिगार्न वा अदल बदल गर्न पाईने छैन । तर सम्बन्धित सिचाइ कार्यालयको पूर्व स्वीकृतिमा आवश्यक मर्मत तथा सम्भार गर्ने प्रयोजनको लागि अदलबदल गर्न र पुन: प्रयोग गर्न नसकिने यन्त्र उपकरण लगायतका त्यसै राख्दा बिग्रन, नासिन सक्ने खालका अन्य बस्तु बेच बिखन वा अन्य कुनै तरिकाले हस्तान्तरण गर्न सकिनेछ । सो कार्य गर्दा प्रचलित कानुन बमोजिम गर्नु पर्ने छ ।

२०.३ सिंचाइको पानीमा कमी आउने वा पानीको गुणस्तरमा ह्रास आउने कुनैपनि प्रकारको क्रियाकलाप गर्न पाइने छैन।

२०.४ अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थालाई संचालनको जिम्मा दिन पाइने छैन ।

२०.५ माथि उल्लेख गरिएका प्रतिबन्धात्मक सर्तहरु तथा संस्थाको विधान विपरित कार्य भएमा विभागले ज.उ.स.को कार्यकारिणी समितिलाई निलम्बन लगायत विघटन सम्मका कारवाहीहरु चलाउनका निम्ती संस्थाको साधारण सभा मार्फत पहल गर्ने छ। सो साधारण सभा पनि सो कारवाही चलाउन सक्रिय नभएमा विभागले सिंचाइ नियमावली २०५६ अनुसार कारवाही चलाउने छ।

सिंचाइ विभागको तर्फबाट

....

मधुसुदन पौडेल

महानिर्देशक

उपभोक्ता संस्थाका तर्फबाट

....

टंकनाथ ढुंगेल

अध्यक्ष

साक्षीहरु :

१.नेपाल सरकार, सिंचाइ विभागको तर्फबाट				
		पद	कार्यालय	हस्ताक्षर
		उप महानिर्देशक	सिंचाइ विभाग	
		आयोजना निर्देशक	सिंचाइ तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना	
		क्षेत्रीय निर्देशक	पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय सिंचाई निर्देशनालय	
		सि.डि.इ.	सिंचाइ तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना	
ज.उ.स.का तर्फबाट				
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–०	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–२	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–३	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–४	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–५	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–६	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–७	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–८	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–९	

		उपाध्यक्ष	जउस मूलसमिति	
		सचिव	जउस मूलसमिति	
		कोषाध्यक्ष	जउस मूलसमिति	
		अध्यक्ष	राष्ट्रिय सिंचाइ जल उपभोक्ता महासंघ,झापा	
		सचिव	पाचगाछी गा.वि.स.	
		सचिव	धरमपुर गा.वि.स.	
		सचिव	शिवगंज गा.वि.स.	
		सचिव	बैगुन्धुरा गा.वि.स.	
		सचिव	तोपगाछी गा.वि.स.	
		सचिव	महाभारा गा.वि.स.	
		सचिव	सतासीधाम गा.वि.स.	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१०	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–११	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१२	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१३	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१४	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१५	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१६	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१७	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१८	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–१९	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–२०	
		शाखा समितिका अध्यक्ष	एस–२१	

इति सम्वत २०६...... साल .... महिना .... गते .... रोज शुभम् ।

अनुसूचि १: जल उपभोक्ता संस्थाका सदस्यको नामावली

अनुसूचि २: सिंचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण कानुनी दस्तावेजहरु

अनुसूचि ३: कन्काई सिचाइ प्रणालीका सम्पत्ति र व्यवस्थापन संबन्धि विवरण

अनुसूचि ४: रेपिड एप्रेजल प्रतिवेदन

अनुसूचि ५: अति आवश्यक संरचना सुधार कार्यको (ESI) को अनुमानित लागत, विवरण तथा स्थान

अनुसूचि ६: हस्तान्तरण हुने सार्वजनिक सम्पतिहरुको विवरण

अनुसूचि ७: त्रिवर्षे कार्य योजना (Schedule of Project Implementation with 3 years action plan)

अनुसूचि ८: सिंचाइ सेवा वितरण विवरण फरमेट र अन्य विवरण तथा निर्णयहरु

अनुसूचि ९: हस्तान्तरित सार्वजनिक सम्पतिहरुको उपयोग तथा संचालन कार्यविधि, २०६६

अनुसूचि १० : जल उपभोक्ता संस्थाका लागि संस्थागत विकास कार्य योजना (Institutional Development Action Plan for WUA)

अनुसुची ३

सम्पूर्ण सार्वजनिक सम्पत्ति विवरण

क.कन्काई सिंचाई प्रणालीको सार्वजनिक सम्पत्तिहरुको मुल्याङ्कन विवरण

सि.नं.		विवरण	संख्या/लम्वाई/हेक्टर	रकम रु.	कैफियत
१		हेड वर्कस तथा नहर			
क		डाईभर्सन वेयर/हेड वर्कस	१	९९४००००० .००	
ख		क्यानल लाइनिङ्ग	१३.१५ कि.मि.	६६०६३०००.००	
ग		मुल नहर	३६ कि.मि.	८६८२७०००.००	
घ		मुल नहरका संरचनाहरु	१४७	४२४५००००.००	
ङ		मुल नहरले चर्चेको जग्गा	११९.५०४	७१७०२४००.००	
च		शाखा नहर	७४ कि.मि.	६३५२७०००.००	
छ		प्रशाखा नहर	११० कि.मि.	८९६५३०००.००	
ज		क्यानल लाइनिंग	१.०५ कि.मि.	१२४७०००.००	
झ		शाखा तथा प्रशाखा नहरहरुको संरचनाहरु			
	१	हेड रेगुलेटर	२०७	१०३५०००००.००	
	२	क्रस रेगुलेटर	३२	८०००००.००	
	३	ड्रप/फल	५६	८४०००००.००	
	४	टर्नआउट	१२	१२०००००.००	
	५	क्यानल साईफन	७	२१०००००.००	
	६	क्रस ड्रिनेज कल्भर्ट	४	१२०००००.००	
	७	ह्युम पाईप कल्भर्ट	१३९	२०८५००००.००	
	८	ओभर फ्लो स्पीलवे	३	९०००००.००	
	९	इनफ्लिल अफटेक	२	२००००.००	
	१०	ड्रिनेज साइफन	४	१२०००००.००	
	११	आर सि सि एक्वेडक्ट	१	१००००००.००	
	१२	टेल स्ट्रक्चर	१८	५४०००००.००	
	१३	डिभिजन वक्स	७७६	३८८०००००.००	
ञ		शाखा तथा प्रशाखा नहरले चर्चेको जग्गा	२४१ हेक्टर	१४४६०००००.००	
ट		ट्र्र रोड/सर्भिस रोड	२५ कि.मि.	१३१२५०००.००	
		जम्मा		८६३९६४४००.००	
ठ		कार्यालय तथा आवास भवनहरु			
	१	कार्यालय भवन	१	१,१७०,०००.००	
	२	फरेन ईन्जिनियर क्वाटर	१	१,११२,०००.००	
	३	फरेन ईन्जिनियर परिवार क्वाटर	२	९८४,५००.००	
	४	प्रोजेक्ट ईन्जिनियहरुको को क्वाटर	१	७०९,५००.००	
	५	फेमिली क्वाटर ए टाइप	३	१,३४४,०००.००	
	६	फेमिली क्वाटर बि टाइप	४	१,३७६,०००.००	
	७	व्याच्लर क्वाटर	१	१,६२२,४००.००	
	८	गेष्ट हाउस	१	९८०,०००.००	
	९	वायर हाउस	१	१,५००,०००.००	
	१०	जेनेरेटर हाउस	१	१५०,०००.००	
	११	पम्प हाउस	१	७५,०००.००	
	१२	गार्ड हाउस	१	३७,५००.००	
	१३	ग्यारेज	२	२४०,०००.००	

सि.नं.	विवरण	संख्या/लम्बाई/हेक्टर	रकम रु.	कैफियत
ड	**साईट कार्यालय तथा आवास भवनहरु**			
१	साईट भवन हेड वर्क (८ कोठाको)	१	३१६,८००.००	
२	साईट भवन, सरदारे साईफन (२ कोठाको)	१	७९,२००.००	
३	साईट भवन, बेह्र डाँडा (एस १)	१.	३९,६००.००	
४	साईट भवन, धौले चोक (स्टेसन एरिया)	१	३९,६००.००	•
५	साईट भवन, हवल्दार चोक (एस ४)	१	३९,६००.००	
६	साईट भवन, जनता चोक (२ तले)	१	१००,०००.००	
६.१	साईट भवन, जनता चोक (१ तले))	१	३९,६००.००	
६.२	साईट भवन, जनता चोक (गोदाम)	१	५०,०००.००	
७	साईट भवन, विष्णु चोक (एस ७)	१	३९,६००.००	
८	साईट भवन, टुनु वस्ती (एस ८)	१	३९,६००.००	
९	साईट भवन, बोलो चोक (एस ९)	१	३९,६००.००	
१०	साईट भवन, ओडारी चोक (एस १०)	१	३९,६००.००	
११	साईट भवन, महाभारा बजार (एस ११)	१	५०,०००.००	
११.१	साईट भवन, महाभारा बजार (दुई तले)	१	५०,०००.००	
११.२	साईट भवन, महाभारा बजार (गोदाम)	१	१००,०००.००	
१२	साईट भवन, कुन्जीवार (एस १२)	१	५०,०००.००	
१३	साईट भवन, बिरनाबारी (एस १३)	१	५०,०००.००	
१४	साईट भवन, ढ्यांग्री (२ तले, एस १४)	१	१००,०००.००	
१५	साईट भवन, ढ्यांग्री (गोदाम)	१	५०,०००.००	
१६	साईट भवन, लफादी (एस १६)	१	५०,०००.००	
१७	साईट भवन, बैगनधुरा २ तले, एस १९	१	१००,०००.००	
ढ	कार्यालय तथा आवास भवनहरुले चर्चेको जग्गा	५.२३३	३१३९८००.००	
	जम्मा	२४.२३३	१५९०३५००.०	
ण	**मेसिन तथा उपकरणहरु**			
१	भारी उपकरण, एक्साभेटर	१	३३५००००.००	
२	कम्प्युटर प्रिन्टर सहित	१	७५०००.००	
३	मोटरसाईकल	१	१७५०००.००	
४	साईकल	३०	१५००००.००	
		जम्मा	३७५००००.००	
		कुल जम्मा	८८३६१७९००.००	

*द्रष्टव्य: पुराना मेसिनरी औजार तथा भारी उपकरणहरु लिलामीको प्रकृयामा गैसकेको छ ।

ख. कन्काई सिंचाई प्रणालीको सार्वजनिक सम्पत्ति विवरण

सि.नं.	विवरण	संख्या/लम्बाई/हेक्टर	कैफियत
१	**बाँध तथा नहर संरचनाहरु**		
क	डाईभर्सन वेयर/हेड वर्क्स	१	
ख	मुल नहर लाइनिङ्ग	१३.१५ कि.मि.	
ग	मुल नहर	३६ कि.मि.	
घ	मुल नहरका संरचनाहरु	१४७	
ङ	मुल नहरले चर्चेको जग्गा	११९.५०४	
च	शाखा नहर	७४ कि.मि.	
छ	प्रशाखा नहर	११० कि.मि.	
ज	प्रशाखा नहर लाइनिङ्ग	१.०५ कि.मि.	
झ	शाखा तथा प्रशाखा नहरहरुको संरचनाहरु		
१	हेड रेगुलेटर	२०७	
२	क्रस रेगुलेटर	३२	
३	ड्रप/फल	५६	
४	टर्नआउट	१२	
५	क्यानल साईफन	७	
६	क्रस ड्रिनेज कल्भर्ट	४	
७	ह्युम पाईप कल्भर्ट	१३९	
८	ओभर फ्लो स्पीलवे	३	
९	इनफरमल अफटेक	२	
१०	ड्रिनेज साइफन	४	
११	आर सि सि एक्वेडक्ट	१	
१२	टेल स्ट्रक्चर	१८	
१३	डिभिजन वक्स	७७६	
	जम्मा	१२६१	
ञ	**शाखा तथा प्रशाखा नहरले चर्चेको जग्गा**	२४१ हेक्टर	
ट	ट्रयाक रोड	२५ कि.मि.	
ठ	**कार्यालय तथा आवास भवनहरु**		
१	कार्यालय भवन	१	
२	फरेन ईन्जिनियर क्वाटर	१	
३	फरेन ईन्जिनियर परिवार क्वाटर	२	
४	प्रोजेक्ट ईन्जिनियरहरुको क्वाटर	१	
५	फेमिली क्वाटर ए टाइप	३	
६	फेमिली क्वाटर बि टाइप	४	
७	ब्याच्लर क्वाटर	१	
८	गेष्ट हाउस	१	
९	वायर हाउस	१	
१०	जेनेरेटर हाउस	१	
११	पम्प हाउस	१	
१२	गार्ड हाउस	१	
१३	ग्यारेज	२	
	जम्मा:	२०	

सि.नं.	विवरण	संख्या/लम्बाई/हेक्टर	कैफियत
ङ	**साईट कार्यालय तथा आवास भवनहरु**		
१	साईट भवन हेड वर्क (८ कोठाको)	१	
२	साईट भवन, सरदारे साईफन (२ कोठाको)	१	
३	साईट भवन, बेड डाँडा (एस १)	१	
४	साईट भवन, धौले चोक (स्टेसन एरिया)	१	
५	साईट भवन, हवल्दार चोक (एस ४)	१	
६	साईट भवन, जनता चोक (२ तले)	१	
६.१	साईट भवन, जनता चोक (१ तले)	१	
६.२	साईट भवन, जनता चोक (गोदाम)	१	
७	साईट भवन, विष्णु चोक (एस ७)	१	
८	साईट भवन, टुनु वस्ती (एस ८)	१	
९	साईट भवन, वोलो चोक (एस ९)	१	
१०	साईट भवन, ओडारी चोक (एस १०)	१	
११	साईट भवन, महाभारा वजार (एस ११)	१	
११.१	साईट भवन, महाभारा वजार (दुई तले)	१	
११.२	साईट भवन, महाभारा वजार (गोदाम)	१	
१२	साईट भवन, कुन्जीवार (एस १२)	१	
१३	साईट भवन, बिरनावारी (एस १३)	१	
१४	साईट भवन, ढ्यांग्री (२ तले, एस १४)	१	
१५	साईट भवन, ढ्यांग्री (गोदाम)	१	
१६	साईट भवन, लफादी (एस १६)	१	
१७	साईट भवन, बैगन्धुरा २ तले, एस १९	१	
	जम्मा	२१	
ङ	**कार्यालय तथा आवास भवनहरुले चर्चेको जग्गा**	५.२३३	
ण	**मेसिन तथा उपकरणहरु**		
१	भारी उपकरण, एक्साभेटर	१	
२	कम्प्युटर प्रिन्टर सहित	१	
३	मोटरसाईकल	१	
४	साईकल	३०	

***द्रष्टव्य:** उपरोक्त अनुसारको कन्काई सिंचाई प्रणालीका सम्पत्ति सम्बन्धि विवरणहरु अनुसुची - ३A(Annex-3A) मा विस्तृत रुपमा उल्लेख गरिएको छ ।

ग. कन्काई सिंचाइ प्रणालीका संरचनाहरुको अवस्था सहितको विवरण

शाखा तथा प्रशाखा नहरहरुको विवरण

सि.नं.	नहर	चेनेज (कि.मि.)	रिच	क्षमता (क्युमेक)	लम्बाई कि.मि.	सि.सि.ए. (हेक्टर)	अवस्था (रेटिङ्ग)	प्रशाखा नहरहरु
क	शाखा नहर							
१	S_0	०+७४३	१	०.३४५	४.६५	३००	३	१२
२	S_1	५+३९०	१	०.८५१	५.८	७४६	३	१२
३	S_2	७+५९०	१	०.३५९	३.९	२२७	३	१२
४	S_3	१०+७८२	१	०.४२५	३.४	३७२	४	१३
५	S_4	११+५००	२	०.४७७	४.६५	४१८	३	१२
६	S_5	१+६००	२	०.९१	६.६	७९८	४	१७
७	S_6	१+४००	३	०.१५४	२.१५	१३५	३	५
८	S_7	२+७६४	३	०.२६२	१.७	२३०	३	६
९	S_8	२+७६७	३	०.७०४	८.७	६७६	३	१५
१०	S_9	२+५२३	४	०.१४४	१.२	१२७	३	६
११	S_{10}	४+०००	४	०.२९५	३.२३	२५९	३	११
१२	S_{11}	५+५३३	४	०.१६५	१.२	१४४	३	१५
१३	S_{12}	५+५३३	४	०.४४१	५.९१	३८५	३	८
१४	S_{13}	२+८४०	५	०.३१	२	२१४	२	८
१५	S_{14}	५+७००	५	०.६०३	५.६	४१६	२	२७
१[illegible]	S_{14A}	४+९००	५	०.३१५	२	२१७	२	८
१७	S_{15}	७+४००	५	०.६६६	४.२	४५९	२	१६
१८	S_{16}	९+२५०	५	०.४७४	३.६०	३२७	२	१४
१९	S_{17}	११+१६०	५		६.२५	६८.९६	१	
१८	S_{18}	११+१६०	५		१.४	१९१.६९	१	
१९	S_{19}	१३+१५०	५		३.००	१८९.२३	१	
२०	S_{20}	१३+१५०	५		३.४	२९३.९	१	
२१	S_{21}	१३+१५०	५		२.६५	१४१.१४	१	

सुचकाङ्ग	अवस्था
५	नयाँ तथा संचालन अवस्थामा रहेको ।
४	साधाणतया राम्रो अवस्थामा रहेको तथा नियमित रुपमा मर्मत सम्भार आवश्यक, सन्तोसजनक संचालन हुने अवथामा रहेको ।
३	सामान्य रुपमा ठिकै अवस्थामा रहेको तर केहि बिग्रीएको वा खराव अवस्थामा, ध्यान दिनुपर्ने अवस्था, तै पनि सन्तोषपुर्ण रुपमा काम गरि राखेको अवस्था ।
२	उल्लेखनिय रुपमा क्षति वा बिग्रीएको अवस्था, अत्याधिक मर्मत संभारको आवस्यकता रहेको, सेवा उपलब्ध हुने असुविधा रहेको, तुरुन्त पुनर्स्थापनाको आवस्यकता रहेको देखिन्छ ।
१	अत्यन्त कमजोर अवस्थामा रहेको, काम गर्न नसक्ने, सेवा लिन नसकिने अवस्था, सेवा लिनका लागि आंशिक वा पुर्ण रुपमा बदेल्नु वा निर्माण गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

अनुसुची : ४

सिघ्र लेखा-जोखा प्रतिवेदन
(रेपिड एप्रेजल रिपोर्ट)

सिध लेखा-जोखा प्रतिवेदन

यो सिंचाइ तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजनाको तयारीका क्रममा सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण (IMT) का विषयमा कन्काई सिंचाइ प्रणालीलाई यस आयोजनामा समावेश गर्नका लागि तयार पारिएको अध्ययन प्रतिवेदन हो । यो अध्ययनको खास उद्धेश्य कन्काई सिंचाइ प्रणालीको कृषि, भौतिक र संस्थागत अवस्थाको लेखाजोखा गर्नु रहेको थियो । यो अध्ययन सन् २००६ मा गराईएको थियो । यस अध्ययन प्रतिवेदनमा प्रणालीको विशेषता, कार्यकारिणी सारांश, परिचय, फिल्डसर्वे, प्रणालीको बर्तमान अवस्था, प्राप्त परिणाम, मूल्याङ्कन तथा उपसंहार र अनुसूचीहरु समावेश गरिएका छन् । यस प्रतिवेदनले कन्काई सिंचाइ प्रणालीको व्यवस्थापन हस्तान्तरणका कार्यलाई सहज पुऱ्याउने अपेक्षाका साथ यस प्रतिवेदनको कार्यकारिणी सारांश नेपालीमा अनुवाद गरी यस अनुसूची राखिएको छ । कार्यकारिणी सारांश यस प्रकार रहेको छ ।

एशियाली विकास बैङ्कको ऋण सहयोगमा सन् १९७० मा कन्काई सिंचाइ प्रणालीको निमार्ण कार्य प्रारम्भ गरिएको थियो । यसको निर्माण कार्य दुई चरण सम्पन्न गरिएको थियो । ५००० हेक्टर मा सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउनका निम्ति प्रथम चरण सन् १९७१ बाट शुरु भई सन् १९८१ मा सम्पन्न भएको थियो । ३००० हेक्टर सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउनका लागि सन् १९८१ मा शुरु भएको द्वितीय चरणको कार्य २००० हेक्टर मात्र सीमित भई सन् १९९१ मा सम्पन्न भएको थियो । बाँकी रहन गएको १००० हेक्टर कमाण्ड क्षेत्रमा अझै पनि संरचना निर्माण हुन सकेको छैन । यस प्रणालीको १२६ मीटर चौडाई भएको Diversion Weir भएको एउटा हेडवर्क्स र गेगर बालुवा (Sediment) नहरमा प्रवेश नहोस् भन्नका लागि सेटलिङ बेसिन रहेका छ । मूल नहरको क्षमता १० क्यूमेक र ११.५ कि.मी. सम्म लाईनिङ नहर रहेको छ । यसमा २१ वटा शाखा नहर छन् । जुन मध्ये केवल १७ वटा मात्र प्रशाखा तहमा बिकास गरिएका छन् । बाँकी ४ वटा शाखाहरुको विकास हुन सकेको छैन । ५४ वटा उपशाखा र १९९ वटा प्रशाखा नहरहरु रहेका छन् । यस अध्ययनले १४५ वटा प्रशाखा, २१ वटा शाखा र एउटा मूल समिति जल उपभोक्ता संस्था रहेको छ । जसमा २५ जना सदस्यहरु रहेका छन् ।

यो अध्ययन ४ जुलाई, २००६ मा मल्टिल्याव र सिंचाइ तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना बिचमा भएको सम्झौता अनुसार गरिएको हो । जसमा यसको उद्देश्य कन्काइ सिंचाइ प्रणालीको भौतिक, संगठन र उत्पादन तहको बर्तमान अवस्थाको लेखाजोखा गर्नु रहेको थियो । यसका साथै सिंचाइ सेवा उपलब्धता, परिमाण, समता र ज.उ.स.तथा कन्काई कार्यालयको काय प्रभावकारिता समेत रहेको थियो ।

कन्काई सिंचाइ प्रणाली पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको मेची अञ्चल अन्तर्गत झापा जिल्लामा अवस्थित रहेको छ । Perennial प्रकार र कन्काइ नदी यसको श्रोत हो । यसको क्याचमेण्ट क्षेत्र (जलाधारक्षेत्र) ११९० कि.मी.रहेको छ ।यो नदी महाभारत पर्वतबाट निस्कदै तराई हुदै नेपाल भारतको बोर्डर हुदै भारतको गंगा नदीमा मिसिन्छ । यस नदीको पानी बहाव अधिकतम ५२०० र न्यूनतम ७.७४ क्यूमेक रहेको छ । बर्षाको बेलामा यस नदीमो अक्सर गरेर बाढी आउने गर्दछ भने यस प्रणालीको निर्माण पश्चात् कमाण्ड क्षेत्रमा सुखा (Drought) को समस्या भने भोग्नु परेको छैन । यस सिंचाइ प्रणालीले सिंचाइ हुने ७००० हेक्टरमा सतासीधाम, शिवगंज, पाँचगाछी, महामारा, धरमपुर, तोपगाछी र बैगुन्धुरा गरी ७ वटा गा.वि.स. रहेका छन् । यसको कमाण्ड क्षेत्र पूर्वमा कन्काई नदी, पश्चिममा कृष्ण नदी, उत्तरमा इलाम जिल्ला र दक्षिणमा भारतीय सिमाना रहेको उत्तर दक्षिण स्लोपमा अवस्थित छ ।

यसको कमाण्ड क्षेत्रमा ८०% मानिसहरु कृषि पेशामा आवद्ध छन् । यहाँको औषत साक्षरता ५०% जसमा पुरुष ५५ र महिला ४५% रहेका छ । यहां मूलत: ८ थरिका जनजातिहरु बसोबास गरेको पाईन्छ । जसमा राजबंशी, ताजपुरिया, क्षेत्री, लिम्बु, नेवार र गुरुङ रहेका छन् ।

यहाँको औषत जग्गा प्रतिघर परिवार १ हेक्टर रहेको छ ।

यस प्रणालीमा एउटा हेडवर्क्स, मूलनहर, २२ वटा शाखा नहर, १९९ वटा प्रशाखा नहर र ५३ वटा मूल नहरबाट डाइरेक्ट निस्केका आउटलेट रहेका छन् । यस प्रणालीमा १.८५ मी. उचाई १२६ मी चौडाइको RCC Diversion Weir र १६.५ मी. Under Sluice रहेको छ । मूल नहरको ३६ कि.मी., शाखा नहर ७४ कि.मी. र प्रशाखा नहरको ११० कि.मी. लम्बाई रहेको छ । मूल नहरको पानी लिन सक्ने क्षमता १०.६ क्यूमेक रहेको छ । ११.५ कि.मी.लाइनिङ केनल र बाँकी २४.५ कि.मी. लाइनिङ नभएको छ । जसमा ५ वटा रिचहरु छन जसको लम्बाई २.६ कि.मी. देखि ११.६ कि.मी. रहेको छ । करिब २०० वटा ठाउँमा पहिराले बैंक कटिङ र जनावरहरुबाट अतिक्रमणका कारणले क्षति हुन गएको छ । ५ वटा कज्वे र एउटा साईफन बाहेक अन्य महत्वपूर्ण संरचनाहरुमा ठूलो क्षति भएको छैन । तैपनि २५% संरचनाहरु सामान्य रुपमा क्षतिग्रस्त अवस्थामा रहेका छन। यसमा २२ वटा शाखा नहर छन् र शाखा नहरको लम्बाई ०.५ कि.मी. देखि ८.७ कि.मी. र पानी प्रवाह पनि ०.१४४ क्यूमेक देखि ०.९ क्यूमेक रहेको छ । करिब ६०० वटा ठाउँहरुमा साना ठूला गरि बिभिन्न कारणले क्षति हुन पुगेको छ । केही ड्रप र कलभर्ट संरचना बाहेकका अन्य संरचनाहरुमा खासै ठूलो समस्या नदेखिए पनि ४०% संरचनाहरुमा सामान्य समस्याहरु रहेका छन् ।

यसका अतिरिक्त करिब ४०% गेटहरु नियमित मर्मत सम्भारको अभावमा काम गर्ने अवस्थामा छैनन् । करिब ५०% संरचनाहरु सामान्य समस्या र करिब ८०% सचालित अवस्थामा छैनन् ।

यस प्रणालीमा पानी उपलब्धता र पानी अधिकारका बारेमा कुनै खास समस्या छैन तापनि हिउदे बालीका लागि पानीको अभाव देखिन्छ । वर्षे बालीमा सबै कमाण्ड क्षेत्रमा पानीको उपलब्धता हुन्छ । मुहानमा पानीमा हुने कमीका कारणले हिउँदे बालीका लागि प्रथम र द्वितीय चरण गरेर पानीको पालो गरेर सेवा वितरण गरिन्छ । कन्काई सिचाइ प्रणाली (कार्यालय) र ज.उ.स. पानी वितरणका लागि जिम्मेवार निकाय हुन् । आजकल धेरै जसो शाखा नहरको पुछारमा सिचाइ सेवा उपलब्ध हुन सकेको छैन । सिंचाइ कायालय (KIS) ले ज.उ.स.को परामर्शमा यसको कमाण्ड क्षेत्रमा पानी पुऱ्याउनको लागि जिम्मेवारी निकाय हो । यसको मुहान नदीमा पानीको बहावमा उतार चढावको कारणले गर्दा ६५%कमाण्ड क्षेत्रमा मात्र सिंचाइ सेवा उपलब्ध रहेको छ । बाँकी ३५% आशिक रुपमा सेवा उपलब्ध हुने गर्दछ । सिंचाइ सेवा आपूर्ति प्रभावकारीता मूलनहर, शाखा नहर र प्रशाखा नहरमा क्रमश: ६०,३० र ३०% रहेको छ । ९५% कमाण्ड क्षेत्रमा धान रोपिन्छ भने ६०%मा चैते धान ३० %मा मकै र बाँकी २०% जग्गामा गहुं र अन्य बाली लगाउने गरिन्छ । धान र उच्च जातको मकै यहाँको मुख बाली हुन् । ८०%कृषकहरु परम्परागत तरिकाले खेत तयारी गर्दछन् । बाकी २०% ले आधुनिक तरिकाले खेत तयारी गर्दछन् । प्रागारिक र रासायनिक दुईटै मलको प्रयोग गरिएको पाइन्छ । यसको कमाण्ड क्षेत्रमा एकिकृत बाली खाद्य पोषण व्यवस्थापन (IPM) नमूनाको रुपमा संचालनमा छ । शाखा शाखामा भिन्दाभिन्दै रुपमा बाली संघनता भए पनि औषतमा २००% बाली संघनता रहेको छ । बर्षेबाली (असार -कार्तिक महिना) मा धान, हिउँदे बाली (मंसीर -चैत्र)मा मकै,गहु र अन्य, चैतेबाली (चैत बैशाख) मा चैते धान र अन्य गरी बालीको तालिका निर्धारण गरी कार्यान्वियनमा रहेको छ । मकै बाहेक अन्य बालीको स्थानीय बिउबिजन नै प्रयोग भएको पाईयो ।

कन्काई सिंचाइ प्रणालीको ज.उ.स. स को ३ वटा तह (Level) रहेका छन् । मूल समिति, शाखा समिति र प्रशाखा समिति । कन्काई कमाण्ड क्षेत्रभित्र आफ्नो जमीन भएको व्यक्ति यस संस्थाको सदस्य हुन पाउने व्यवस्था रहेको छ । सदस्यता लिनका लागि एक पटक सदस्यता शुल्क तिर्नु पर्दछ भने यसको नवीकरण प्रत्येक बर्ष साधारण सभाको बैठक हुन अघि गरी सक्नु पर्ने हुन्छ ।

Wier को पुर्नस्थापना बाहेक अन्य महत्वपूर्ण कार्यहरुको सुधार गर्नुपर्ने कार्यहरु त्यति देखिएनन् । कन्काई कार्यालयका अनुसार नेपाल सरकारको श्रोत बाहेक अन्य बाहिरी श्रोतको उपलब्धता छैन । यस प्रणालीको निर्माण पश्चात् कुनैपनि प्रकारको सफाई तथा मर्मत सम्भार र संचालन सम्बन्धी महत्वपूर्ण कार्यहरु नहरमा हुन सकेको छैन । आकस्मिक कार्यहरु मात्र भईरहेका छन् ।

बितेका पाँच बर्षमा सिंचाइ कार्यालय वा ज.उ.स.ले सिंचाइ सेवा शुल्क नियमित रुपमा उठाउन सकेको छैन । गत बर्ष केवल १०% मात्र सिंचाइ सेवा शुल्क उठेको थियो । विगत विभिन्न समयमा २२ वटा शाखा नहर मध्ये ८ वटा शाखा नहर ज.उ.स.लाई हस्तान्तरण गरी सकिएका छन् । नदीमा पानीको कमीका कारणले चैते बालीका लागि पानीको उपलब्धता न्यून हुने गरेको पाईयो ।

समग्रमा यो प्रणाली मूलत: निम्न समस्याहरु रहेको छन् ।

- सफाई र नियमित मर्मत सम्भारको समस्या,
- केही संरचनाहरुमा उल्लेख समस्या र घेरैमा सामान्य समस्याहरु,
- नहरको बेडमा जमेको गेगर बालुवा आदिले नहरको प्रभावकारीतामा ह्रास,
- नहरका डिलमा ठूला रुखहरु र नहरको बेडमा Hedges रहेको छ ,
- नहरको बेडका केही स्थानहरु बिभिन्न कारणले क्षतिग्रस्त छन ,
- शाखा नहरको पुछारमा पानी उपलब्ध हुन सकिरहेको छैन,
- यस प्रणालीको पानी आपूर्ति प्रभावकारीता ६५% मात्र छ र अन्य भाग आंशिक रुपमा सेवा उपलब्ध हुन्छ ,
- दोकानदारद्धारा नहरका किनाराहरु अतिक्रमण गरिएका छन्,
- सिंचाइ सेवा शुल्क नियमित छैन र आंशिक रुपमा मात्र उठने गर्दछ । हालको सिचाइ सेवा शुल्क संकलन प्रतिशत १०% रहेको छ
- पू.सि.वि.डि.नं. १, ज.उ.स.र कृषकहरुका विचमा समन्वयको अभाव देखिन्छ ।
- मूल, शाखा र प्रशाखा समितिहरु त्यति सक्रिय रुपमा कार्यरत छैनन
- S8,S12, S14, S17,S18,S19, S20, र S21 शाखा नहरहरु सिंचाइ सेवाबाट मूलत: प्रभावित छन्
- कन्काई सिंचाइ प्रणालीको संगठनात्मक रुपमा स्वतन्त्र अस्तित्व छैन
- उपयुक्त र प्रभावकारी अनुगमन प्रणालीको अभाव ।

सिंचाइ विभाग ... कार्यालय, ललितपुर

अनुसुची : ५

अति आवश्यक संरचना सुधार तथा मर्मत सम्भार कार्यको अनुमानित लागतको विवरण

अति आवश्यक संरचना सुधार तथा मर्मत सम्भार कार्यको अनुमानित लागतको विवरण

क्र. सं	स्थान	कामको नाम	लागत	कैफियत
अ. प्रथम भाग				
१	हेडवर्क्स	डाइभर्सन वियर तथा अन्डरस्लुइसको मर्मत कार्य	२,१३,००,०००.००	
२.	हेडवर्क्स	प्रोटेक्सन कार्य	१,९२,००,०००.००	
३.	हेडवर्क्स र सरदारे	गेट मर्मत कार्य	१०,००,०००.००	
४.	हेडवर्क्स	नदी नियन्त्रण कार्य	५,००,०००.००	
५.	मुल नहर	माटोको काम, लाइनिङ र प्रोटेक्सन काम	४,३०,००,०००.००	
६.	ट्रंक रोड / सर्भिस रोड	सर्भिस रोड मर्मत कार्य	१५,००,०००.००	
७.	मुल नहर	ढयांग्री एक्युडक्ट मर्मत र बचाउ कार्य	५०,००,०००.००	
८.	साइट कार्यालय	साइट कार्यालय मर्मत संभार कार्य	२०,००,०००.००	
९.	सिचाई कार्यालय, गैडे	कार्यालय तथा आवास भवन र कपाउण्ड वाल मर्मत कार्य	१५,००,०००.००	
१०	मुल नहर	विभिन्न साइफन मर्मत कार्य	१०,००,०००.००	
११.	मुल नहर	विस्तारित नहरको कजवे मर्मत कार्य	५,००,०००.००	
१२.	मुल नहर	ढयांग्री खोला डाइभर्सन कार्य	५,००,०००.००	
		प्रथम भागको जम्मा रु.	**९,७०,००,०००.००**	
आ.द्वितीय भाग				
१.	एस- ०	डिभिजन बक्स, पाइप आउटलेट,क्रस	३५,५२,०००.००	
२.	एस- १	पाइप इनलेट, गेट मर्मत, लाइनिङ र RCC	४७,०७,०००.००	
३.	एस -२	गेट मर्मत, बैंक रिसेपिङ, लाइनिङ र RCC	४२,४१,०००.००	
४	एस - ३	लाइनिङ, VRB निर्माण, बैंक रिसेपिङ, र गेट मर्मत	२६,१२,०००.००	
५.	एस -४	पाइप ड्रेन, बैंक रिसेपिङ, पाइप आउटलेट,	४९,०९,०००.००	
६.	एस -५	रोड क्रसिङ, बैंक रिसेपिङ, पाइप आउटलेट,	३४,९१,०००.००	
७.	एस - ६	बैंक रिसेपिङ, पाइप आउटलेट,रोड कसिङ,	५०,०५,०००.००	
८.	एस -७	बैंक रिसेपिङ, लाइनिङ, पाइप आउटलेट,	३३,५०,०००.००	
९.	एस -८	बैंक रिसेपिङ, पाइप आउटलेट प्रोटेक्सन काम,	७१,१६,०००.००	
१०.	एस - ९	बैंक रिसेपिङ, लाइनिङ, पाइप आउटलेट,	२६,६६,०००.००	
११.	एस -१०	बैंक रिसेपिङ, लाइनिङ, पाइप आउटलेट, डिभिजन बक्स, प्रोटेक्सन काम, गेट मर्मत,रोड कसिंग काम	३२,४७,०००.००	

क्र. सं	स्थान	कामको नाम	लागत	कैफियत
१२	एस -११	बैंक रिसेपिङ्ग, लाइनिङ, पाइप कलभर्ट, गेट	३८,६१,०००.००	
१३	एस -१२	बैंक रिसेपिङ्ग, लाइनिङ, गेट मर्मत, ड्रेन क्रसिंग	७२,३९,०००.००	
१४	एस -१३	बैंक रिसेपिङ्ग, लाइनिङ, पाइप कलभर्ट,	६६,९४,०००.००	
१५	एस - १४	बैंक रिसेपिङ्ग, लाइनिङ, पाइप कलभर्ट,	७६,१०,०००.००	
१६	एस - १५	बैंक रिसेपिङ्ग, लाइनिङ, पाइप आउटलेट,	६४,२१,०००.००	•
१७	एस -१६	बैंक रिसेपिङ्ग, लाइनिङ, पाइप आउटलेट,	७०,६६,०००.००	
१८	एस -१७	विस्तृत सर्भे तथा कमाण्ड क्षेत्र विकास गर्ने	१,४२,१६,०००.००	
१९	एस -१८	विस्तृत सर्भे तथा कमाण्ड क्षेत्र विकास गन	६८,५६,०००.००	
२०	एस -१९	विस्तृत सर्भे तथा कमाण्ड क्षेत्र विकास गर्ने	८२,६३,०००.००	
२१	एस -२०	विस्तृत सर्भे तथा कमाण्ड क्षेत्र विकास गर्ने	९३,६५,०००.००	
२२	एस २१	विस्तृत सर्भे तथा कमाण्ड क्षेत्र विकास गर्ने	७३,००,०००.००	
		द्वितीय भागको जम्मा रु	**१३,०७,८७,०००.००**	
क.		**प्रथम र द्वितीय भागको जम्मा रु.**	**२२,७७,८७,०००.००**	
ख.		भौतिक कन्टिजेन्सी (क)को १० %	२,२७,७८,७००.००	
ग.	मुल्य समायोजन (Price Escalation) (क) को १० % (जउस योगदान बाहेक)		२,०५,००,८००.००	
घ.	कन्टिजेन्सी (क) को ५%	जउस योगदान बाहेक	१,०२,५०,४००.००	
ङ.	वातावरण संरक्षण कार्य प्रथम भाग को ३ %		२९,१०,०००.००	
च.	संस्थागत विकास कार्य (क) को १ %		२२,७७,८००.००	
छ.	मुल्य अभिवृद्धि कर (क) को १३%	जउस योगदान बाहेक	२,६६,५१,०००.००	
		कुल जम्मा	३१,३१,५६,०००.००	

- उपरोक्त लागत रकम विश्व बैंक, सिंचाइ विभाग तथा कन्काई जल उपभोक्ता संस्थाले नियमानुसार व्यहोर्ने छन ।
- उपरोक्त लागत रकम तथा कार्यहरु संयुक्त पैदल भ्रमणका आधारमा तयार पारिएको हुंदा विस्तृत सर्वेक्षण अध्ययनका क्रममा सिंचाइ विभाग र कन्काई जल उपभोक्ता संस्थाको समन्वयमा प्राथमिकताको आधारमा परिवर्तन हुनसक्ने छन ।

अनुसुची : ६

हस्तान्तरण हुने सार्वजनिक सम्पत्तिको विवरण

क.हस्तान्तरण हुने सार्वजनिक सम्पत्तिहरुको मुल्याङ्कन विवरण

सि.नं.	विवरण	संख्या/लम्बाई	रकम रु.	कैफियत
१	नहर संरचनाहरु			
क.	शाखा नहर	७४ कि.मि.	६३५२७०००.००	
ख.	प्रशाखा नहर	११० कि.मि.	८९६५३०००.००	
ग.	क्यानल लाईनिङ्ग	१.०५ कि.मि.	१२४७०००.००	
		जम्मा	१५४४२७०००.००	
घ.	शाखा तथा प्रशाखा नहरहरुको संरचनाहरु			
१	हेड रेगुलेटर	२०७	१०३५०००००.००	
२	क्रस रेगुलेटर	३२	८०००००.००	
३	ड्रप/फल	५६	८४०००००.००	
४	टर्नआउट	१२	१२०००००.००	
५	क्यानल साईफन	७	२१०००००.००	
६	क्रस ड्रिनेज कल्भर्ट	४	१२०००००.००	
७	ह्युम पाईप कल्भर्ट	१३९	२०८५००००.००	
८	ओभर फ्लो स्पीलवे	३	९०००००.००	
९	इनफरम अफटेक	२	२००००.००	
१०	ड्रिनेज साइफन	४	१२०००००.००	
११	आर सि सि एक्वेडक्ट	१	१००००००.००	
१२	टेल स्ट्रक्चर	१८	५४०००००.००	
१३	डिभिजन बक्स	७७६	३८८०००००.००	
	जम्मा	१२६१	१८५३७००००.००	
ङ.	शाखा तथा प्रशाखा नहरले चर्चेको जग्गा	२४१ हेक्टर	१४४६०००००.००	
च.	ट्रइ/सर्भिस रोड	२५ कि.मि.	१३१२५०००.००	
२	भवन र अन्य संरचनाहरु			
१	साईट भवन जनता चोक (२ तले एस ८)	१	१०००००.००	
२	साईट भवन टुनु वेसी (१ तले एस १०)	१	४००००.००	
३	साईट भवन, ओडारी चोक (१ तले एस २२)	१	४००००.००	
४	साईट भवन, महाभारा बजार (२ तले)	१	५००००.००	
५	साईट भवन, हल्दिवारी (१ तले, एस ३ र ४)	१	४००००.००	
६	साईट भवन, विरनावारी (१ तले, एस १३)	१	५००००	
७	साईट भवन, लाफदी (१ तले एस १६)	१	५००००.००	

सि.नं.	विवरण	संख्या/लम्बाई	रकम रु.	कैफियत
८	साईट भवन, ड्यांगी	१	५००००.००	
९	साईट भवन, नहरचोक (१ तले, एस १)	१	५००००.००	
१०	साईट भवन, विष्णु चोक (१ तले, एस ७ र ८)	१	५००००.००	
११	साईड भवन, बुलु चोक (१ तले, एस ९)	१	१०००००.००	
		जम्मा	५७००००.००	
२ ख	मेसिन तथा उपकरणहरु			
१	भारी उपकरण, एक्साभेटर	१	३३५००००.००	
२	कम्प्युटर प्रिन्टर सहित	१	७५०००.००	
३	मोटरसाईकल	१	१७५०००.००	
४	साईकल	३०	१५००००.००	
		जम्मा	३७५००००.००	
		कुल जम्मा	५०१८४२०००.००	

२

हस्तान्तरण हुने सार्वजनिक सम्पत्तिहरुको विवरण

ख. हस्तान्तरण हुने सार्वजनिक सम्पत्तिहरुको विवरण

सि.नं.	विवरण	संख्या/लम्बाई	कैफियत
क.	शाखा नहर	७४ कि.मि.	
ख.	प्रशाखा नहर	११० कि.मि.	
ग.	शाखा नहर लाइनिङ्ग	१.०५ कि.मि.	
घ.	शाखा तथा प्रशाखा नहरहरुको संरचनाहरु		
१	हेड रेगुलेटर	२०७	
२	क्रस रेगुलेटर	३२	
३	ड्रप/फल	५६	
४	टर्नआउट	१२	
५	क्यानल साईफन	७	
६	क्रस ड्रिनेज कल्भर्ट	४	
७	ह्युम पाईप कल्भर्ट	१३९	
८	ओभर फ्लो स्पीलवे	३	
९	इनफरमल अफटेक	२	
१०	ड्रिनेज साइफन	४	
११	आर सि सि एक्वेडक्ट	१	
१२	टेल स्ट्रक्चर	१८	
१३	डिभिजन वक्स	७७६	
	जम्मा	१२६१	
ङ.	शाखा तथा प्रशाखा नहरले चर्चेको जग्गा	२४१ हेक्टर	
च.	ट्रइ /सर्भिस रोड	२५ कि.मि.	
छ.	भवन र अन्य संरचनाहरु		
१	साईट भवन जनता चोक (२ तले एस ८)	१	
२	साईट भवन टुनु बेसी (१ तले एस १०)	१	
३	साईट भवन, ओडारी चोक (१ तले एस २२)	१	
४	साईट भवन, महाभारा बजार (२ तले)	१	
५	साईट भवन, हल्दिवारी (१ तले, एस ३ र ४)	१	
६	साईट भवन, विरनावारी (१ तले, एस १३)	१	
७	साईट भवन, लाफदी (१ तले एस १६)	१	
८	साईट भवन, ह्यांग्री	१	
९	साईट भवन, नहरचोक (१ तले, एस १)	१	
१०	साईट भवन, विष्णु चोक (१ तले, एस ७ र ८)	१	
११	साईड भवन, वुलु चोक (१ तले, एस ९)	१	
ज.	मेसिन तथा उपकरणहरु		
१	भारी उपकरण, एक्साभेटर	१	
२	कम्प्युटर प्रिन्टर सहित	१	
३	मोटरसाईकल	१	
४	साईकल	३०	

ग. शाखा तथा प्रशाखा नहरहरूको संरचनागत विवरण

नहरको नाम	नहरहरूको लम्बाई (कि.मि.)	लाइन क्यानल	एच/आर (H/R)	सि/आर (C/R)	ड्रप/फल	टर्न आउट	एच.पी कल्भर्ट	साईफन	क्रस ड्रेनेज कल्भर्ट	स्पिलवे	इनफर्मल अफटेक	आर.सि.सि.ए क्वेडक्ट	ड्रेनेज साइफन	टेल स्ट्रक्चर	डिभिजन वक्स	जम्मा संरचनाहरू
S0	४.६५		१२		४		१४	६						१		३७
S1	५.८०	२००	१२	६	११		१२							१	४८	९०
S2	३.९०	३२०	१२		१८		६							१	४८	८५
S3	३.४०	२२५	१३		१२		१०							१	५२	८८
S4	४.६५		१२				६		१					१	४८	६८
S5	६.६०		१७	३	१		२			३				१	६८	९५
S6	२.१५		५						१		१			१	२०	२८
S7	१.७०	२६०	६	२	२		२							१	२४	३७
S8	८.७०		१५	५	२		८				१			१	६०	९२
S9	१.२०		६				५							१	२४	३६
S10	३.२३		११				६							१	४४	६२
S11	१.२०		१५				४						३	१	६०	८३
S12	५.९०		८	१			१२							१	३२	५४
S13	२.००		८	३	१		६							१	३२	५१
S14	५.६०	४५	१६	३		७	१२							१	६४	१०३
S-14A	२.००		८				३						१	१	३२	४५
S15	४.२०		१६	५	१		७	१	१					१	६४	९६
S16	३.६०		१४	४	३		९		१					१	५६	८८
S-17	४.९०						४									४
S-18	१.४०				१	१	५									७
S-19	३.००						४									४
S-20	२.९०															०
S-21	२.६५															०
प्रशाखानहर (Tertiary from M/C)	२९.७		१			४	२					१				८
जम्मा		१०५०	२०७	३२	५६	१२	१३९	७	४	३	२	१	४	१८	७७६	१२६१

घ. शाखा तथा प्रशाखा नहरहरुले चर्चेको जग्गा तथा संरचनाहरुको विवरण

नहर	नहरहरूको लम्बाई (कि.मि.)	लाइन क्यानल	एच/आर	सि/आर	ड्रप/फल	टर्न आउट	एचपी कल्भर्ट	साईफन	क्रस ड्रेनेज कल्भर्ट	स्पिलवे	इनफर्मल अफटेक	आर.सि.सि एक्वेडक्ट	ड्रेनेज साइफन	टेल स्ट्रक्चर	डिभिजन बक्स	जम्मा संरचनाहरू	चर्चेको जग्गा(हे)
S0	४.६५		१२		४		१४	६						१		३७	८.७०
S1	५.८०	२००	१२	६	११		१२							१	४८	९०	१४.६५
S2	३.९०	३२०	१२		१८		६							१	४८	८५	८.९९
S3	३.४०	२२५	१३		१२		१०							१	५२	८८	११.८५
S4	४.६५		१२				६		१					१	४८	६८	१३.६७
S5	६.६०		१७	३	१		२			३				१	६८	९५	१७.५१
S6	२.१५		५						१		१			१	२०	२८	८.३८
S7	१.७०	२६०	६	२	२		२							१	२४	३७	५.७४
S8	८.७०		१५	५	२		८				१			१	६०	९२	२३.९१
S9	१.२०		६				५							१	२४	३६	४.०४
S10	३.२३		११				६							१	४४	६२	८.३५
S11	१.२०		१५				४						३	१	६०	८३	७.६४
S12	५.९०		८	१			१२							१	३२	५४	१४.७२
S13	२.००		८	३	१		६							१	३२	५१	६.२५
S14	५.६०	४५	१६	३		७	१२							१	६४	१०३	१५.६८
S-14A	२.००		८				३						१	१	३२	४५	५.१९
S15	४.२०		१६	५	१		७	१	१					१	६४	९६	१५.०४
S16	३.६०		१४	४	३		९		१					१	५६	८८	१०.४२
S-17	४.९०						४									४	५.८८
S-18	१.४०				१	१	५									७	१.६८
S-19	३.००						४									४	३.६
S-20	२.९०															०	३.४८
S-21	२.६५															०	३.१८
प्रशाखा नहर	२९.७		१			४	२					१			•	८	२२.२८
जम्मा:		१०५०	२०७	३२	५६	१२	१३९	७	४	३	२	१	४	१८	७७६	१२६१	२४०.८२

अनुसुची: ७

त्रि-वर्षिय कार्य योजना

गाउँपालिका, ललितपुर

त्री-वर्षिय कार्ययोजना

विवरण	२०६६/६७	२०६७/६८	२०६८/६९	२०६९/७०	कैफियत
रीको लागि सर्भेक्षण तथा अन्वेषण कार्य					
ारी कार्यहरु					
ाच सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्ने कार्य					
ाथा विस्तृत अध्ययन					
म्म नहर तथा सिंचित क्षेत्र निकासका लागि याता अध्ययन गर्ने कार्य					
मर्मत संभार र पुन: निर्माण कार्य (मुल नहर, ड रोड र साईट अफिस भवनहरु)					
१४,१६,१७					
,१८,१९,२०,२१					
ा र सुदृढिकरण					
व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम (रेकर्ड, माईन्युट,					
र व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम					
ाम					
ागि नहर मर्मत सम्भार र संचालन सम्बन्धि					
ाई प्रणालीहरु र संयुक्त व्यवस्थापनमा संचालित र लाई अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्य					
वस्थापन					
संचालन					
नमुना योजना					
विधिहरु					
न					
न्टर, फोटोकपी, फ्याक्स मेसिन आदि।					
ाद					
साईकल					

अनुसुचि ८

सिंचाइ सेवा वितरण विबरण फरमेट
र
अन्य विबरण तथा निर्णयहरु

१. सूचना

पु.सि.वि.डि.नं.१ र क.न.ज.उ.स.को मिति.................बसेको बैठकले ....बालीका लागि निम्न अनुसार सिचाइ सेवा वितरण गर्ने निर्णय गरियो ।

सिचाइ सेवा वितरण तालिका

क.सं	शाखा नं.	सिचाइ सेवा संचालन हुने मिति	सिचाइ सेवा संचालन बन्द हुने मिति	कैफियत

....
अध्यक्ष
क.न.ज.उ.स.पाँचगाछी, झापा

२. सिचाइ सेवा वितरण वार्षिक विवरण

क. जउस,प्रशाखा समितिले शाखा समितिले तथा मुल समितिमा पेश गर्नुपर्ने फाराम

प्रशाखाको नाम..........
शाखाको नाम..........
मिति..................
बालीको नाम....................

क.सं	कृषकको नाम	प्रशाखाको नं.	सिचाइ भएको क्षेत्रफल	कैफियत

प्रमाणित गर्नेको नाम..................
पद ....
हस्ताक्षर ....
मिति ....

ख. **जउस,शाखा समितिले मुल समितिमा पेश गर्नुपर्ने फाराम**

प्रशाखाको नाम..........

शाखाको नाम..........

मिति..................

बालीको नाम...................

क.सं	कृषकको नाम	प्रशाखाको नं.	सिचाइ भएको क्षेत्रफल	कैफियत

प्रमाणित गर्नेको नाम....................

पद ....

हस्ताक्षर ....

मिति ....

ग. जउस, मुल समितिले पु.सि.वि.डि.नं.१ मा पेश गर्नुपर्ने फाराम

शाखाको नाम..........

मिति....................

बालीको नाम....................

क्र.सं	कृषकको नाम	प्रशाखा नं.	शाखा नं.	सिचाइ भएको क्षेत्रफल	कैफियत

प्रमाणित गर्नेको नाम ....

पद ....

हस्ताक्षर ....

मिति ....

३.सिंचाइ सेवा वितरणका विषयमा जल समिति र साधारण सभाले गरेका अन्य निर्णयहरु समेत सिंचाई कार्यालयमा पठाउनु पर्ने छ ।

अनुसुची : ९

हस्तान्तरित सार्वजनिक सम्पत्ति

संचालन र उपयोग कार्यविधि
२०६६

१ परिचय

यस कन्काई सिंचाई प्रणाली अन्तर्गत सिंचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपले संचालन गरि सिंचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरणका उद्देश्य, मुल्य र मान्यता अनुकुल कन्काई नहर जल उपभोक्ता संस्था सन्चालन भई यस संस्थाको स्वसासित, स्वनियमित स्व श्रोत परिचालन र स्वनियन्त्रित हुने आधारभुत मान्यतालाई सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले सार्वजनिक सम्पत्ति हकभोगको अधिकार रहने गरि हस्तान्तरण गरिनेछ ।

सार्वनिक सम्पत्तिको उपभोग गरेर कन्काई नहर जलउपभोक्ता संस्थाले यस संस्थाको संस्थागत विकास, क्षमता अभिवृद्वि, श्रोत संकलन तथा परिचालन समन्वय सेवा वितरण सुचारु तथा व्यवस्थित रुपले नहर प्रणाली संचालन तथा मर्मत सम्भार कार्य गरेर सिंचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरणका आधारभुत मान्यताहरुको अवलम्बन गरि आत्मनिर्भर संस्थाको रुपमा विकास र व्यवस्थित हुनेछ । सिंचाइ सेवाको अधिकतम प्रयोग गरेर आफ्ना सदस्यहरुको जिवन स्तर सुधारमा महत्वपूर्ण भुमिका खेल्न सफल हुनेछ । यो संस्था सामाजिक तथा आर्थिक रुपमा आफ्ना सदस्य लगायत अन्य समुदायका विचमा समेत स्थापित भई आशाका कीरण छर्दै एउटा अनुकरसण्य नमुना संस्थाको रुपमा रहने अपेक्षा गरिएको छ । यीनै मान्यता र अपेक्षाहरुलाई कार्यरुप दिने कार्यलाई सहयोग पुऱ्याउनको लागि सार्वजनिक सम्पत्तिहरुको हस्तान्तरण गरिन लागेको हो ।

२. हस्तान्तरण हुने सार्वजनिक सम्पत्तिहरु

क्र. सं	हस्तान्तरण हुने सार्वजनिक सम्पत्तिहरु	संख्या वा क्षेत्रफल	स्थान	कैफियत
१.	**सवारी साधन:-**			
	क.मोटरसाईकिल			
	ख.साईकिल			
२.	**मेसिन उपकरण:-**			
	क.स्क्यानिटर			
	ख.प्रिन्टर सहित कम्प्युटर			
३	**घर, भवन र गोदाम**			
	घर र भवन			
	गोदाम			
४.	**जग्गा जमिन**			

३ हस्तान्तरणहुने सम्पत्तिहरुको परिचालन/उपयोग सम्वन्धि सर्तहरु

३.१ सवारी साधन उपयोगका सर्तहरु

क. कन्काई नहर जलउपभोक्ता संस्थाले उपलव्ध म्यानुअल अनुसार सवारी साधनको उपयोग गर्नु पर्नेछ ।

ख. यसको प्रयोग संस्थाको हित हुने कार्यमा मात्र गरिनेछ ।

ग. यसको प्रयोग व्यक्तिगत काम व्यक्तिगत फाईदा हुने कार्यमा गरिने छैन ।

घ. संस्थाले निर्णय गरेको व्यक्तिले मात्र यसको उपयोग गर्नेछ ।

ङ. वार्षिक रुपमा संस्थाले उपयोग गरेको विवरण सिंचाई कार्यालयलाई आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिना भित्र उपलव्ध गराउनु पर्ने छ ।

३.२ मेसिन उपकरण

क. संस्थाले उपलव्ध म्यानुअल अनुसार मेसिन उपकरण उपयोग गर्नु पर्ने छ । सो अनुसार नगरि मेसिन बिग्रिएमा त्यसको जिम्मेवारी संस्थाले नै लिनुपर्ने छ ।

ख. संस्थाले संस्था र यसका सदस्यहरुको आर्थिक रुपमा हित हुने कार्यमा मात्र यसको प्रयोग हुने छ ।

ग. संस्थाको आय श्रोत वढाउने कार्यको लागि यस कन्काई सिंचाई प्रणाली कमाण्ड क्षेत्र भित्र मात्र भाडामा दिन सक्ने छ । भाडामा दिदा त्यसको सर्त, शर्त आम्दानी आदिको विषयमा संस्था र भाडामा लिन चाहने विच

२

लिखत सम्झौता गर्नुपर्नेछ र सो सम्झौताको जानकारी सम्झौता सहित सिंचाई कार्यालयलाई अग्रिम रुपमा दिनु पर्ने छ । आवश्यक परेमा सिंचाई कार्यालयले सल्लाह ,सुझाव एवं निर्देशन दिन सक्नेछ ।

घ. आकस्मिक अवस्था वाहेक दुई दिनको अग्रिम सुचना दिई सिंचाई कार्यालयले कन्काई मूल नहर र हेडवर्क्स वाहेक अन्य प्रयोजनका लागि क.न.ज.उ.स. को सहमति लिनुपर्ने छ । सो अवधिका लागि इन्धन, चालकको ज्याला वाहेक कुनै पनि प्रकारको दायित्व सिंचाइ कार्यलयले व्यहोर्नु पर्ने छैन । तर सिंचाइ कार्यालयले प्रयोग गरेका कारणले मेसिन विग्रिइ मर्मत गर्नु पर्ने अवस्था आएमा सिंचाइ कार्यालयले मर्मत गरेर मात्र फिर्ता गर्नु पर्ने छ ।

ङ. मेसिनलाई भाडा लगाउदा प्रत्येक पटक सिंचाई कार्यालयवाट पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने छ ।

च. भाडावाट उठेको रकमको विवरण संस्थाले पारदर्शी रुपमा राख्नु पर्ने छ ।

छ. यसको परिचालनको लागि इन्धन र चालकको व्यवस्था संस्था आफैले गर्नु पर्नेछ ।

ज. यसको परिचालनमा कुनै भेदभाव नगरि आवश्यक तथा प्राथमिकता अनुसार नहर प्रणाली मर्मत सम्भारको कार्य गरिने छ ।

झ. आफ्नो नियमित कार्यलाई वाधा पर्ने गरी वाहिर भाडामा दिन पाईने छैन ।

३.३ घर, भवन र गोदामहरु

क. बुदा नं २ अनुसारका सम्पतिहरु हस्तान्तरण हुने छन्

ख. उपरोक्त सम्पत्तिहरुको उपयोग संस्थाको कार्यालय (सम्वन्धित शाखा समिति) का लागि गरिने छ ।

ग. यसको उपयोगका विषयमा मुल समितिले निर्धारण गरे अनुसार हुने गरि समितिका कार्यालयहरु रहने छन् ।

घ. आफुलाई उपयोग नहुने सम्पत्तिहरु भाडामा लगाउन सकिने छ र सोको जानकारि तथा सहमति सिंचाइ कार्यलयवाट लिनु पर्नेछ ।

ङ. भाडामा लगाउदा स्तरिय मापदण्ड अनुसारको सम्झौता पत्र वनाई सो सिंचाई कार्यालय वाट स्वीकृत गराई सो सम्झौता पत्रमा सर्तहरु समेत उल्लेख गरेर मात्र भाडामा दिन पाईने छ ।

च. उपरोक्त सम्पत्तिहरु सिंचाइ कार्यालयलाई ESI तथा नहर संचालन कार्यको लागि आवश्यक परेमा संस्थाले उपलब्ध गराउनु पर्ने छ ।

४ हस्तान्तरित सम्पत्तिको मर्मत सम्भार र सुरक्षा सम्वन्धि सर्तहरु

४.१ सवारी साधन (साइकल तथा मोटरसाईकल)

क. मर्मत सम्भार र सुरक्षा गर्ने दायित्व संस्थाको हुनेछ ।

ख. मर्मत सभार नगरेका कारणवाट सवारी साधनमा विग्रिएमा सो को जिम्मेवारी संस्थाले लिनु पर्ने छ ।

ग. उपलब्ध म्यानुअलको आधारमा सवारी साधन मर्मत सम्भार गर्ने दायित्व संस्थाको हुनेछ ।

४.२ मेसिन तथा उपकरण

क. उपलब्ध म्यानुअल अनुसार साधनको मर्मत सभार गर्नु पर्ने छ ।

ख. साधनको नियमित र आकस्मिक मर्मत सम्भार गर्ने दायित्व संस्थामा हुनेछ ।

ग. संचालन विधि अनुरुप साधन परिचालन नगरेको वा अन्य कारणले साधन विग्रिएमा वा क्षति ग्रस्त भएमा सोको मर्मत संभारको दायित्व समेत संस्थामा हुनेछ ।

४.३ घर, भवन र गोदाम

क. उपलब्ध भएको अवस्थालाई निरन्तर कायममा राख्ने दायित्व संस्थाको हुने छ ।

ख. यि संरचनाहरुको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने दायित्व संस्थाको हुनेछ ।

ग. संरचनाहरुको क्षति पुऱ्याउने गरि कुनै कार्य गर्न पाईने छैन ।

घ. आफुखुसी यी संरचनाहरुमा फेरवदल गर्न पाइने छैन । आवश्यकता अुसार फेरवदल गर्नु पर्ने भएमा सिंचाइ कार्यालयको अनुमतिले मात्र फेरवदल गर्न सकिनेछ ।

५ जवाफदेहिता र पारदर्शीता

५.१ भए गरेका क्रियाकलापहरुको जवाफदेहिता सम्वधित संस्थाले लिनु पर्ने छ ।

५.२ आफुले गरेका कार्य प्रति संस्थाका पदाधिकारी हरु सदैव जिम्मेवार रहने छन ।

५.३ यस सम्वन्धित कृयाकलापहरुको नियमित रुपले प्रत्येक ६ महिनामा सार्वजनिक सुचना प्रकाशन गरेर जानकारी गराउनुका साथै साधारण सभामा पेस भई स्वीकृत नभए सम्म यी कृयाकलापहरुको जिम्मेवारी संस्थाका पदाधिकारी हरुले लिनु पर्ने छ ।

५.४ यस सम्वन्धि कृयाकलापहरुको वारेमा यसका सम्पूर्ण सदस्यहरुले जानकारी प्राप्त गर्ने अधिकार हुनेछ । प्रत्येक चौमासिकको न्युनतम सात दिन सदस्यहरुले यस सम्वन्धि कागजातहरु हेर्न सक्नेछन् ।

६ अनुगमन र निरिक्षण

६.१ सिंचाइ कार्यालयले यस सम्बन्धि कार्यहरुका विषयमा नियमिति अनुगमन र निरिक्षण गर्न सक्नेछ ।

६.२ सिंचाइ कार्यालयले अनुगमन र निरिक्षणबाट कुनै त्रुटि देखिएमा आवस्यक सल्लाह सुझाव एवं निर्देशन दिन सक्ने छ ।

६.३ हस्तान्तरित सम्पत्तिहरुको अवस्था सम्बन्धि नियमित जानकारी राख्ने दायित्व सिंचाइ कार्यालयको पनि हुने छ ।

७. संयुक्त समिति गठन

७.१ यस निर्देशिकामा उल्लेख भएको सर्तहरुको पालना भए नभएको विषय आवस्यक सल्लाह सुझाव दिन समेत सिंचाइ कार्यालयले एक जना आफ्नो प्राविधिकको अध्यक्षतामा ज.उ.स.ले तोकेको दुइ जना प्रतिनिधी सदस्य रहने गरि समिति गठन गरिने छ । सो समितिले यस सम्झौताका सर्तहरु पालनाका साथै अन्य कार्य सम्बन्धमा गुनासो तथा उजुरी गरेमा सो को छानबिन गरि राय सहित को प्रतिवेदन सिंचाई कार्यालयमा पेस गर्नु पर्नेछ । सो प्रतिवेदन अनुसार सर्त उलंघन भएमा वा सार्वजनिक सम्पतिको दुरुपयोग भएको पाइएमा सो कसुरमा सिंचाइ कार्यालयले आवश्यक कारवाही चलाउनेछ साथै सो समितिले संस्थाको साधारण सभामा प्रतिवेदन पेश गरि कारवाही चलाउनको लागि आव्हान गर्ने छ ।

८. आपतकालिन कोषमा रकम जम्मा गर्नु पर्ने

सिंचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण सम्झौता पत्रमा उल्लेख भएको आपतकालिन कोषमा यी सम्पत्तिहरुबाट आर्जन भएको रकमको १०% रकम जम्मा गर्नु पर्ने छ । सोको विवरण प्रत्येक आ.व. समाप्त भएको दुई महिना भित्र सिंचाइ कार्यालयमा पेश गर्नु पर्ने छ ।

९ निर्देशिका बनाउन सकिने

यस कार्य विधिको मान्यता भित्र रहि हस्तान्तरित सम्पत्ति परिचालन, मर्मत सम्भार र सुरक्षा लगायत अन्य विषय वस्तुलाई मध्य नजर गर्दै एउटा निर्देशिका तयार पारि सिंचाइ कार्यालयमा स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ ।

१० संचालन, मर्मत संभार आदिको विवरण

सार्वजनिक सम्पत्तिहरुको संचालन मर्मत संभार र यसको परिचालनबाट उपलब्ध भएको आर्थिक मुनाफा सहितको वार्षिक प्रतिवेदन साधारण सभाबाट अनुमोदन गराई सिंचाइ कार्यालयमा पेश गर्नु पर्ने छ ।

११ मर्म र भावना

यस कार्य विधिले सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण सम्झौता पत्र, नेपाल सरकारका सिंचाइ सम्बन्धि ऐन र नियमावलीहरु, उपभोक्ता संस्थाको विधानको मर्म र भावना लाई आत्मसात गरेको छ । कुनै अवस्थामा यो कार्यविधि बाझिएमा स्वत: निस्कृय हुनेछ ।

१२ हस्तान्तरित सम्पत्तिहरुको फिर्ता

कुनै पनि कारणले सिंचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण सम्झौता तोकिएको समयावधि भन्दा पहिले भंग भएमा हस्तान्तरण गरिएका सार्वजनिक सम्पत्तिहरु सिंचाई कार्यलयलाई स्वत: फिर्ता हुनेछ ।

१३ हस्तान्तरित सम्पतिको उपयोग सम्बन्धि प्रतिवन्धात्मक सर्तहरु

१३.१ सम्पत्ति दुरुपयोग हुने गरि उपयोग र संचालन गर्न पाईने छैन ।

१३.२ सम्पत्तिको बेचबिखन र स्वामित्व हस्तान्तरण गर्न पाईने छैन ।

१३.३ हस्तान्तरित सम्पत्तिको निर्धारित मापदण्ड बिपरित संचालन गर्न पाईने छैन ।

१३.४ हस्तान्तरित सम्पत्तिबाट आम्दानी भएको रकमको दुरुपयोग गर्न पाईने छैन ।

१३.५ उपरोक्त प्रतिवन्धात्मक कृयाकलापहरु गरेको पाईएमा सिंचाइ कार्यालयले आवश्यक कारवाही चलाउने क्रममा सल्लाह, सुझाव, निर्देशन र सचेत लगायत कार्यहरु गर्दा समेत सुधार हुन नसक्ने अवस्थामा हस्तान्तरित सम्पत्ति फिर्ता लिन सिंचाई कार्यालय बाध्य हुनेछ र नियम अनुसार अन्य कारवाही समेत गर्न सक्नेछ ।

१४. हस्तान्तरित सवारी साधन तथा उपकरणको नवीकरण

नेपाल सरकारको सवारी साधन तथा उपकरण संम्बन्धि नियम अनुसार गराउनु पर्ने नवीकरण लगायतका सर्म्पूण कार्य गर्ने दायित्व संस्थामा हुनेछ ।

१५. हस्तान्तरित सार्वजनिक सम्पति हस्तान्तरण सम्बन्धि सम्झौता पत्र

आज मिति ....। ......। ...... दिन सिचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण संझौता पत्रको मूल्य, मान्यता र मर्मलाई ध्यानमा राख्दै सिचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरणका कियाकलापहरु कार्यान्वयन तथा संचालनका लागि क.न.ज.उ.स.

झापा लाई यस कार्यविधि अर्न्तगत बुदा नं.२ अनुसारको सार्वजनिक सम्पतिहरु हस्तान्तरण गरी हस्तान्तरित सार्वजनिक सम्पति संचालन तथा उपयोग कार्यविधि २०६६ अनुसार संचालन गर्न हामी सहमत भई यो संझौतामा हस्ताक्षर गरी एक एक प्रति बुझि लियौ दियौं ।

....
मित्र वराल
कार्यालय प्रमुख
पु.सि. वि. डि.नं. १, झापा

....
टंक नाथ ढुङ्गेल
अध्यक्ष
क. न. ज.उ. सं., झापा.

साक्षीहरु

१. श्री ....
२. श्री ....
३. श्री ....
४.श्री ....

१६. हस्तान्तरित सार्वजनिक सम्पत्ति बूझी लिएको भर्पाइ

आज मिति............का दिन हामी पूर्वान्चल सिंचाइ विकास डिभिजन नं .१ ....मा कन्काई नहर जल उपभोक्ता संस्था पांच गाछी झापाका अध्यक्ष श्री टंक नाथ ढुगेलले यस कार्यविधि अनुसार हस्तान्तरित सार्वजनिक सम्पति संचालन र उपयोग गर्न तयार भई वुदा नं २ मा उल्लेख गरिएका साधन, उपकरण तथा अन्य भौतिक सम्पति बूझी भरपाइ गरी दिए ।

....
श्री टंक नाथ ढुगेल
अध्यक्ष,
कन्काई नहर जल उपभोक्ता संस्था पांच गाछी झापा

मिति ....

साक्षीहरु
१..............................
२..............................
३..............................

अनुसुची : १०

कन्काई ज.उ.स.को संस्थागत विकास कार्ययोजना

१. कार्ययोजनाको परिचय

सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण कार्यको महत्वपूर्ण साझेदार जल उपभोक्ता संस्था भएकोले यस कार्यक्रमको प्रभावकारीता वा सफलता पनि यस संस्थाको क्रियाकलापहरुमा निर्भर रहने गर्दछ। यसका साथै समाजमा भौतिक पुजीको निर्माणले मात्र विकास दिगो, न्यायिक, प्रभावकारी, सर्वसुलभ र उपयुक्त हुन्छ भन्ने परम्परागत मान्यतामा परिवर्तन भइसकेको छ। यस अनुसार भौतिक पुजीको दिगो र न्यायिक सेवा वितरण त्यति बेला मात्र प्रभावकारी रुपमा सम्भव छ जतिवेला सामाजिक पुजीको निर्माण हुन्छ। विना सामाजिक पुजी निर्माण भौतिक र अन्य कुनै पुजीहरु खासै प्रभावकारी हुदैनन। यस बाहेक आधुनिक मान्यता अनुसार समाजिक पुजी नै समाज विकासको महत्वपुर्ण पुजीको हो जसको विकासले अन्य सम्पुर्ण सामाजिक सम्पतीहरु स्वत: निर्माण, परिचालन र मर्मत सम्भार भई समाज वा संस्था विकासको गन्तव्यमा स्वचालित भई अगाडी बढदछन। यिनै मान्यतामा आधारित भई विकासमा प्रत्येक कार्यहरुमा सामाजिक सम्पति विस्तारका कार्यक्रमहरु समावेश गरिएका हुन्छन। यस सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण कार्यक्रमहरुमा पनि सामाजिक सम्पति निर्माणका कार्यहरु रहेका छन्। यस अनुसार कृषकहरु, ज.उ.स.का पदाधिकारीहरु लगायतलाई केन्द्रविन्दु मानेर क्षमता अभिबृद्धिका कार्यक्रम रहेको छन्।

२. कार्ययोजनाको उद्धेश्य

यो योजनाको उद्धेश्य व्यवस्थापन हस्तान्तरण भएका सिंचाइ प्रणालीहरुमा जल उपभोक्ता संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गरी सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणको मूल्य मान्यता अनुरुप आत्म निर्भर संस्थाका रुपमा रहने छ। जसमा निम्नानुसारको अवस्थाको सिर्जना हुनेछ।

- सिंचाइ सेवा सवैलाई उपलब्ध हुनु।
- नहर प्रणाली उपयुक्त रुपमा संचालन हुनु।
- विवाद व्यवस्थापन आफै गर्नु
- कृषि प्रणालीमा समयानुकुल परिवर्तन हुनु।
- सबै सदस्यले समताको अनुभुति गर्नु।
- श्रोतको संकलन र परिचालन गर्नु।
- स्वनियमित, स्वचालित, संगठित, स्वतन्त्र तथा स्वशासित र स्वनियन्त्रित संगठनको निर्माण गर्नु
- सदस्यको पिरमर्काको उपयुक्त र समतामुलक समाधान
- आफ्ना क्रियाकलापहरु जवाफदेहि, पारदर्शि र विश्वसनिय रुपमा संस्थाले संचालन गर्न
- जल उपभोक्ता संस्थाका क्रियाकलापहरु व्यवस्थापनका आधारभुत मान्यताहरु जस्तै योजना गर्नु, योजना कार्यान्वयन गर्नु, सेवा उपलब्ध गराउनु, नियन्त्रण, आदेश र अनुगमन तथा मूल्यांकनका कार्यहरु नियमित र व्यवस्थित रुपमा संचालन गर्नु।

३. कार्य योजनाका क्रियाकलापहरु

समग्रमा उपरोक्त उद्धेश्यलाई ध्यानमा राखेर यि क्रियाकलापहरु प्रस्ताव गरिएका छन् । कार्य योजनाका क्रियाकलापहरु निम्नानुसार रहेका छन ।

सि.नं.	क्रियाकलापहरुको नाम	पटक	सहभागिताहरु	सहभागी संख्या	अवधि
क	**सुचना प्रवाह**				
१	सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणका बारेमा जानकारी (परिचयात्मक गोष्ठी)	१०	कृषक, प्रशाखा सदस्य शाखा, तथा मु.स.	५०	१ दिन
ख	**तालिम**				
१	कार्यालय व्यवस्थापन/लेखा व्यवस्थापन	५	शाखा सचिव/प्रशाखा सचिव	३५	२ दिन
२	नेतृत्व विकास	२	के.स.स./शाखा अध्यक्ष	३०	१ दिन
३	कम्प्युटर तालिम	१	मु.स.स.	२०	१० दिन
४	गुणस्तर नियन्त्रण र सुपरिवेक्षण	२	मु.स.स./सचिव/शाखा	२५	१ दिन
५	सिंचाइ सेवा शुल्क	५	सदस्य प्रशाखा	२५	२ दिन
६	लेखा व्यवस्थापन	५	शाखा/प्रशाखाका कोषाध्यक्ष,	३०	१ दिन
७	नहर प्रणाली, मर्मत संभार र संचालन	५	सचिव मु.स.स/शाखा	३०	२ दिन
८	ज.उ.स. व्यवस्थापन सिप विकास	१	सचिव शाखा/प्रशाखा	३०	१ दिन
९	जनसहभागितामुलक सिंचाइ व्यवस्थापन	२	सचिव मु.स.स/शाखा	३०	१ दिन
१०	सुसासन र सिंचाइ व्यवस्थापन	२	मु.स.स./शाखा समिति प्रशाखा	३०	२ दिन
११	ज.उ.स. आन्तरिक गतिशिलता	३	मु.स.	३०	१ दिन
१२	जल व्यवस्थापन र सिंचाइ सेवा वितरण	२	मु.स.स./शाखा	३०	२ दिन
१३	लैगिक सवाल र सिंचाइमा महिला सहभागिता	२	महिला सदस्य	३०	२ दिन
१४	ज.उ.स.को श्रोत संकलन र परिचालन	२	कोषाध्यक्ष र सचिव	३०	२ दिन
१५	श्रोत व्यक्ति उत्पादन र TOT	१	मु.स.स./शाखा समिति	२०	१० दिन
ग	**अवलोकन भ्रमण**				

३०	१० दिन

१	अन्तर प्रणाली भ्रमण	३	मु.स./शा.स./प्र.शा.	३०	१० दिन
घ	अन्य				
१	क.त.ज.उ.स.को विषयमा **Brochure** प्रकासन				
२	सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणका विषय Brochure प्रकासन				
३	ज.उ.स.का Website निर्माण				
४	क.त.ज.उ.स.का विषयमा रेडियो कार्यक्रम संचालन				
५	क.त.ज.उ.स.को मुल समितिका लागि भवन निर्माण				

४. कार्य योजना कार्यान्वयन प्रक्रिया

यस कार्य योजनामा उल्लेख भएका कृयाकलापहरु जल उपभोक्ता संस्थासंग सहकार्य गरी आवश्यकता अनुसार परिमार्जन तथा संशोधन गर्न सकिने छ। यस कार्य योजना कार्यान्वयनका लागि मुलत सिंचाइ विभाग र यस अन्तर्गतका निकाय र सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणका लागि संलग्न प्राविधिक सहयोगमा संलगन विज्ञहरु मुल: जिम्मेवार हुनेछन। यस बाहेक ज.उ.स. आफैले श्रोत व्यक्ति उत्पादन का माध्यमबाट पनि कार्ययोजना कार्यान्वयन हुन सक्ने सम्भावना छ भने स्थानीय ग्रैह सहकारी संस्थालाई पनि यस कार्यक्रममा सरिक गराउन सकिने छ। यस बाहेक उपरोक्त तालिम क्रियाकलापहरुको विस्तृत रुपमा उल्लेख हुने गरी पछि निर्धारण गरिने छ।